

Krav til rapportering om samfunnsansvar

Rapport til Finansdepartementet fra arbeidsgruppen for rapportering om
samfunnsansvar

Innhold

1	RAPPORTENS HOVEDINNHold	4
2	ARBEIDSGRUPPENS MANDAT, SAMMENSETNING OG VIRKSOMHET	5
2.1	Arbeidsgruppens mandat og sammensetning	5
2.2	Arbeidsgruppens virksomhet	6
3	KRAV TIL RAPPORTERING OM SAMFUNNSANSVAR	7
3.1	Samfunnsansvarsbegrepet	7
3.1.1	St.meld. nr. 10 (2008-2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi	7
3.1.2	Innst. S. nr. 200 (2008-2009)	8
3.2	Skandinavia	9
3.2.1	Danmark	9
3.2.2	Sverige	11
3.3	Storbritannia	11
3.4	Internasjonale initiativer vedrørende rapportering om samfunnsansvar	12
3.4.1	FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact)	12
3.4.2	FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UNPRI)	13
3.4.3	OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper	13
3.4.4	ISO 26000	14
3.4.5	Det globale rapporteringsinitiativet (GRI)	14
3.5	Erfaringer og faktiske forhold	15
3.5.1	Innspill fra organisasjoner og næringsliv	15
3.5.2	Evalueringsav § 99 a i den danske årsregnskabsloven	20
3.6	Arbeidsgruppens vurderinger	22
3.6.1	Bør det innføres et krav til at det skal gis opplysninger om samfunnsansvar i årsberetningen?	22
3.6.2	Hvilke regnskapspliktige foretak som bør omfattes av opplysningskravet	23
3.6.3	Samfunnsansvarsbegrepet	24
		2

3.6.4	Konkrete elementer i legaldefinisjonen	26
3.6.5	Integrering av samfunnsansvar i virksomheten	28
3.6.6	Nærmere om utformingen av opplysningskravet	28
3.6.7	Unntak	30
3.6.8	Avleggelse og ansvar	33
4	GJELDENE KRAV TIL OPPLYSNINGER KNYTTET TIL ARBEIDSMILJØ, LIKESTILLING OG DET YTRE MILJØ I ÅRSBERETNINGEN	35
4.1	Gjeldende rett	35
4.1.1	Krav til opplysninger om arbeidsmiljøet	35
4.1.2	Krav til opplysninger knyttet til likestilling og diskriminering	37
4.1.3	Krav til opplysninger om forhold som påvirker det ytre miljø	38
4.2	EØS-rett	39
4.3	Erfaringer og faktiske forhold	40
4.4	Arbeidsgruppens vurdering	40
5	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	42
6	MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER	44
7	FORSLAG TIL LOV OM ENDRINGER I REGNSKAPSLOVEN	47
	I	47
	II	48

1 Rapportens hovedinnhold

I *kapittel 3* foreslår arbeidsgruppen en utvidelse av regnskapslovens krav til opplysninger om ikke-finansielle forhold i årsberetningen til også å omfatte krav til at det skal gis en mer overordnet redegjørelse for tilnærmingen til, samt oppfølgingen av, foretakets samfunnsansvar. I vurderingen har arbeidsgruppen særlig lagt vekt på myndighetenes forventninger og mål for sin politikk for å fremme næringslivets samfunnsansvar, slik disse kommer til uttrykk i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009). En viktig forutsetning for å fremme en slik politikk er åpenhet, noe som etter arbeidsgruppens vurdering betinger en åpen og bred rapportering om samfunnsansvar fra bedriftenes side. I tillegg har arbeidsgruppen vurdert at krav til slik rapportering kan bidra til å øke bedriftenes bevissthet og oppfølging på dette området, samt være et insentiv til at bedriftene integrerer samfunnsansvar i den daglige driften.

Arbeidsgruppen viser for øvrig til at organisasjonene arbeidsgruppen har forespurt gjennomgående har stilt seg positive til et slikt rapporteringskrav, og også til at det i evalueringen av det danske kravet til rapportering om samfunnsansvar, er vist til at de rapporteringspliktige har uttrykt seg positivt til at det ble innført et slikt krav på tross av økte administrative byrder.

Arbeidsgruppen har foreslått at opplysningskravet utformes slik at det skal opplyses om "bedriftens retningslinjer knyttet til oppfølging av sitt samfunnsansvar". Med dette har arbeidsgruppen forutsatt at det skal gis opplysninger om viktige strategiske beslutninger som styret har vært involvert i, slik som at selskapet har sluttet seg til et bestemt initiativ eller vedtatt prinsipper/retningslinjer for foretakets oppfølging av sitt samfunnsansvar. Arbeidsgruppen foreslår dessuten, i tråd med forutsetningene i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), at bedrifter som ikke har utarbeidet retningslinjer knyttet til oppfølging av sitt samfunnsansvar, må opplyse om dette.

Arbeidsgruppen har foreslått unntak fra rapporteringskravet for foretak som er tilsluttet FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact) og for foretak som utarbeider en samfunnsansvarsrapport basert på rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet (GRI). Arbeidsgruppen har lagt vekt på at unntaket vil bidra til å styrke disse initiativene og understøtte en viktig del

av regjeringens CSR-politikk. Arbeidsgruppen har vurdert at innholdet i slike samfunnsansvarsrapporter også vil dekke informasjonsbehovet til foretakets interessenter. Organisasjonene som arbeidsgruppen har konsultert har også gjennomgående stilt seg positive til at det gis et slikt unntak. Arbeidsgruppen forutsetter at fremskritt rapportene hhv. GRI-rapportene som danner grunnlag for å benytte unntaket, finnes offentlig tilgjengelige, og at det i årsberetningen inntas en henvisning til hvor man kan få tilgang til dem.

I *kapittel 4* har arbeidsgruppen ikke på det nåværende tidspunkt funnet grunnlag for å foreslå noen vesentlige tilpasninger av det nye opplysningskravet til eksisterende opplysningskrav i regnskapsloven § 3-3 a vedrørende arbeidsmiljø, likestilling og det ytre miljø. Slike tilpasninger bør eventuelt inngå som ledd i en bredere vurdering av rapporteringens innhold og av hvordan det bedre kan legges til rette for at foretakene oppfyller sine rapporteringsplikter. Arbeidsgruppen legger til grunn at dette eventuelt kan tas opp i forbindelse med den evaluering som regjeringen varslet i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009).

Arbeidsgruppens innstilling er enstemmig.

2 Arbeidsgruppens mandat, sammensetning og virksomhet

2.1 Arbeidsgruppens mandat og sammensetning

Arbeidsgruppen fikk i forbindelse med oppnevningen 19. februar 2010 følgende mandat:

”1. I St.meld. nr. 10 (2008-2009) om næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi ble det varslet at regjeringen vil sende på høring et lovforslag om innføring av et tilleggskrav for de største regnskapspliktige foretakene om at de skal opplyse om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar de følger og hva selskapet har gjort i regnskapsåret for å følge opp sitt samfunnsansvar. Det er vist til at en plikt til å opplyse om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar selskapene følger og hvordan samfunnsansvaret følges opp, blant annet vil kunne føre til økt bevissthet i ledelsen om verdien av å vektlegge både økonomiske, sosiale og miljømessige forhold i deres virksomhetsstyring. Det vil også kunne føre til en gjennomgang av bedriftens retningslinjer og rutiner og til at det løpende gjøres vurderinger av mulige videre skritt for å forbedre praksis.

2. Arbeidsgruppen skal utrede utvidede krav til rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven. Formålet skal være å bidra til at næringslivet i større utstrekning fokuserer på og integrerer samfunnsansvar i sin styring av virksomheten.

Som ledd i arbeidet bør arbeidsgruppen se hen til lovregler om rapportering som nylig er innført i andre land, og da særlig til kravet til rapportering om samfunnsansvar i den danske årsregnskapsloven § 99a som trådte i kraft 1. januar 2009. Med utgangspunkt blant annet i den danske bestemmelsen skal arbeidsgruppen drøfte:

- om foretakene bør rapportere om sine etiske retningslinjer, dersom slike er fastsatt

- om foretakene bør rapportere om systemer eller prosedyrer for å omsette sine etiske retningslinjer til handling
- om foretakene bør gi sin vurdering av resultatene som er oppnådd som følge av arbeidet med samfunnsansvar i virksomheten samt eventuelle forventninger til arbeidet med samfunnsansvar fremover
- om kravet til rapportering om samfunnsansvar bør knyttes til sentrale internasjonale initiativer på området, for eksempel ved at man som i Danmark gir unntak fra opplysningskravet for foretak som har utarbeidet framskritt rapport i forbindelse med tilslutning til FNs Global Compact eller FNs prinsipper for ansvarlige investeringer.

Arbeidsgruppen skal vurdere eventuelle nye opplysningskrav i sammenheng med eksisterende krav til opplysninger om samfunnsansvar i årsberetningen. Arbeidsgruppen kan, dersom det anses hensiktsmessig, foreslå at eventuelle nye krav som foreslås, tilpasses til eksisterende opplysningskrav. I den grad arbeidsgruppen vurderer det som ønskelig kan det bes om innspill fra eksterne parter, herunder fra næringslivet og fra ideelle organisasjoner.

Det skal utarbeides utkast til lov- og forskriftsendringer som reflekterer arbeidsgruppens forslag. Arbeidsgruppen skal utrede økonomiske og administrative konsekvenser av de forslag som fremmes.

Arbeidsgruppen skal avgi sin rapport innen 15. september 2010.”

Arbeidsgruppen fikk følgende sammensetning:

- Rådgiver Thomas Yul Hansen, Finansdepartementet (leder)
- Seniorrådgiver Charlotte Gede Vidnes, Arbeidsdepartementet
- Seniorrådgiver Jacob Bomann-Larsen, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Seniorrådgiver Vibeke Ursin-Smith, Miljøverndepartementet
- Seniorrådgiver Tor Arne Berge, Nærings- og handelsdepartementet
- Seniorrådgiver Henning Kloster-Jensen, Utenriksdepartementet

2.2 Arbeidsgruppens virksomhet

Arbeidsgruppen har avholdt 10 møter om denne rapporten. I tillegg har arbeidsgruppen i samsvar med mandatet funnet det hensiktsmessig å innhente innspill fra eksterne parter. Arbeidsgruppen har i den forbindelse hatt møter med representanter for den danske Erhvervs- og selskabsstyrelsen, KOMpakt, Det globale rapporteringsinitiativet (GRI) og Folketrygdfondet. Arbeidsgruppen anmodet dessuten om skriftlige innspill fra KOMpaks medlemmer. Arbeidsgruppen har mottatt skriftlige innspill fra:

- Bærekraftig verdiskaping (som oversendte kopi av sin rapport for 2009)
- Forum for Utvikling og Miljø (ForUM) og Kirkens nødhjelp
- Grønn Hverdag
- Initiativ for etisk handel (IEH)
- Norges Rederiforbund
- Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)

3 Krav til rapportering om samfunnsansvar

3.1 Samfunnsansvarsbegrepet

3.1.1 St.meld. nr. 10 (2008-2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi

I drøftelsen i St.meld. nr. 10 (2008-2009) pkt. 1.2, av hva som ligger i begrepet "samfunnsansvar", vises det til at det over tid har vært ulike syn på hva som er næringslivets rolle og ansvar i samfunnet, men at samfunnsansvaret i de senere årene har fått et bredere innhold. Dette synes å ha sammenheng med den økte innflytelsen næringslivet har fått som følge av globaliseringen og de mulighetene og utfordringene dette medfører. Om samfunnsansvarsbegrepet heter det videre:

"Ansvarsbegrepet i meldingen er knyttet til bedrifters etiske standarder og brukes i betydningen moralsk ansvar når ikke annet er angitt. Mulige konsekvenser når en bedrift opptrer i strid med disse standardene, er at den ikke anses å oppfylle egne målsettinger for virksomheten eller kunders, investorers og lokalsamfunns forventninger. I tillegg kan ansvarsbegrepet brukes hvis bedrifter gjennom sin opptreden medvirker til krenkelser av menneskerettighetene eller andre folkerettsbrudd, eller til brudd på andre internasjonale standarder det hersker bred enighet om. Ved for eksempel brudd på miljøstandarder, kan bedriften risikere å bli rammet av negative vedtak. Dette kan være gjennom beslutning om uttrekk fra investeringsfond eller bortfall av prosjektfinansiering. «Ansvar» kan også brukes i betydningen rettslig ansvar – for eksempel strafferettslig ansvar eller erstatningsrettslig ansvar på grunnlag av stedlig lovgivning, hjemlandets lov eller tredjelands lov der sak mot bedriften eventuelt kan reises.

Regjeringen legger til grunn en forståelse av samfunnsansvar som innebærer at bedrifter integrerer sosiale og miljømessige hensyn i sin daglige drift og i forhold til sine interessenter. Samfunnsansvar innebærer hva bedriftene gjør på en frivillig basis utover å overholde eksisterende lover og regler i det landet man opererer. Bedriftene bør bidra til en positiv samfunnsutvikling gjennom verdiskaping, anstendig praksis i egen virksomhet og ved å ta hensyn til lokalsamfunnet og andre interessenter."

I stortingsmeldingen vises det til ulike strategiske tilnærminger til samfunnsansvaret. Som det fremgår av meldingen, er det enkelte som vektlegger risikohåndtering, blant annet i form av omdømmeforvaltning, mens andre tar til orde for et mer proaktivt forhold til samfunnsansvar, der samfunnets utfordringer blir en del av forretningsstrategien og dermed gir tilgang til viktige markeder.

I drøftelsen av rapportering om samfunnsansvar, vises det i meldingen til at det er utfordrende å identifisere andre juridiske virkemidler som kan bidra til økt bevissthet i næringslivet. Det anføres at andre virkemidler, for eksempel press fra opinionen og forbrukere, samt intern bevisstgjøring blant arbeidstakere og ledelsen i det enkelte selskap, trolig vil være av størst betydning. Samtidig vises det til at juridiske virkemidler kan ha en funksjon knyttet til å tilrettelegge for offentlig søkelys på selskapets virksomhet.

På denne bakgrunn varsles det i meldingen at regjeringen vil sende på høring et lovforslag om innføring av et tilleggskrav for de største regnskapspliktige foretakene om at de skal opplyse om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar de følger og hva selskapet har gjort i regnskapsåret for å følge opp sitt samfunnsansvar. Bedrifter som ikke har noen retningslinjer, skal måtte opplyse om dette.

Det angis at formålet med å innta en slik bestemmelse er å synliggjøre myndighetenes vektlegging av samfunnsansvar og øke bedriftens bevissthet og oppfølging på dette området. Det bør være et incitament til at bedriftenes samfunnsansvar blir en integrert del av den daglige driften og av bedriftenes løpende virksomhets- og risikostyring. I tillegg vil det kunne bidra til at aksjonærer, kunder og samfunnet for øvrig får bedre informasjon om bedriftenes tilnærming til spørsmål knyttet til samfunnsansvar. Videre heter det:

”En plikt til å opplyse om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar selskapene følger og hvordan samfunnsansvaret følges opp, vil blant annet kunne føre til økt bevissthet i ledelsen om verdien av å vektlegge både økonomiske, sosiale og miljømessige forhold i deres virksomhetsstyring. Det vil også kunne føre til en gjennomgang av bedriftens retningslinjer og rutiner og til at det løpende gjøres vurderinger av mulige videre skritt for å forbedre praksis.

Siktemålet med regnskapsloven er at den skal bidra til best mulig informasjon til ulike interessenter om foretakets økonomiske stilling, risikoeksponering og resultat og andre sider ved virksomheten. Det er en tendens til at det nå etterspørres informasjon også utover finansiell informasjon. Brukere av slik informasjon er blant annet investorer og kreditorer.

Samtidig ser vi at bedrifter som opptre på en sosial og miljømessig ansvarlig måte, kan styrke sin markedsposisjon og konkurransekraft både ute og hjemme. Bedre rapportering om bedriftenes samfunnsansvar, vil bidra til mer helhetlig informasjon om selskapets virksomhet. God rapportering vil også bidra til økt åpenhet om virksomheten og bygge opp under et godt omdømme.”

3.1.2 Innst. S. nr. 200 (2008-2009)

I Innst. S. nr. 200 (2008-2009) slutter utenrikskomiteen seg til de hovedelementene regjeringen skisserer for hva som skal til for at bedrifter skal kunne sies å oppfylle sitt samfunnsansvar. Komiteen merker seg at meldingen definerer samfunnsansvar som det bedriftene gjør på frivillig basis utover det å overholde eksisterende lover og regler, men legger samtidig til grunn at samfunnsansvarlig opptreden ikke slutter å være det ved at den blir lovpålagt. Komiteen fremhever at samfunnsansvar ikke handler om veldedighet eller kun å følge lovverk, men på en strategisk måte å forholde seg til utfordringene slik at bedriften kan sette et så positivt fotavtrykk som mulig i landet det opererer. Videre heter det blant annet:

”[...] bedrifter som virkelig tar sitt samfunnsansvar på alvor er de som ikke bare følger lover og regler, men makter å forstå hvordan globale utfordringer som utvikling, miljø, fattigdom og korrupsjon påvirker bedriften og som klarer å håndtere disse på en langsiktig, lønnsom og ansvarlig måte, og som skjønner at dette kan være et konkurransefortrinn og bidra til innovasjon.”

3.2 Skandinavia

3.2.1 Danmark

I Danmark ble det 16. desember 2008 vedtatt ny § 99 a i årsregnskabsloven om redegjørelse for samfunnsansvar i ledelsesberetningen. Bestemmelsen trådte i kraft 1. januar 2009, og lyder slik:

”§ 99 a. Store virksomheder skal supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for samfunnsansvar, jf. stk. 2-7. Ved virksomheders samfunnsansvar forstås, at virksomheder frivilligt integrerer hensyn til blandt andet menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold samt bekæmpelse af korrupsion i deres forretningsstrategi og forretningsaktiviteter. Har virksomheden ikke politikker for samfunnsansvar, skal dette oplyses i ledelsesberetningen.

Stk. 2. Redegørelsen skal indeholde oplysning om:

1. Virksomhedens politikker for samfunnsansvar, herunder eventuelle standarder, retningslinjer eller principper for samfunnsansvar, som virksomheden anvender.
2. Hvordan virksomheden omsætter sine politikker for samfunnsansvar til handling, herunder eventuelle systemer eller procedurer herfor.
3. Virksomhedens vurdering af, hvad der er opnået som følge af virksomhedens arbejde med samfunnsansvar i regnskabsåret, samt virksomhedens eventuelle forventninger til arbejdet fremover.

Stk. 3. Redegørelsen skal gives i tilknytning til ledelsesberetningen. Virksomheden kan dog i stedet vælge at give redegørelsen

1. i en supplerende beretning til årsrapporten, jf. § 14, hvortil der henvises i ledelsesberetningen, jf. stk. 4, 1. pkt., eller
2. på virksomhedens hjemmeside, hvortil der henvises i ledelsesberetningen, jf. stk. 4, 2. pkt.

Stk. 4. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter regler om offentliggørelse af redegørelsen for samfunnsansvar i en supplerende beretning til årsrapporten og revisors pligter i forhold til de oplysninger, som offentliggøres heri, jf. stk. 3, nr. 1. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter regler om offentliggørelse af redegørelsen for samfunnsansvar på virksomhedens hjemmeside, herunder regler om virksomhedens opdatering af oplysningerne på hjemmesiden og revisors pligter i forbindelse med de oplysninger, som offentliggøres på hjemmesiden, jf. stk. 3, nr. 2.

Stk. 5. For virksomheder, som udarbejder koncernregnskab, er det tilstrækkeligt, at oplysningerne efter stk. 1 og 2 gives for koncernen som helhed.

Stk. 6. En dattervirksomhed, som indgår i en koncern, kan undlade at medtage oplysningerne i sin egen ledelsesberetning, hvis

1. modervirksomheden opfylder oplysningskravene efter stk. 1 og 2 for den samlede koncern eller
2. modervirksomheden har udarbejdet en fremskridtsrapport i forbindelse med tilslutning til FN's Global Compact eller FN's Principper for ansvarlige investeringer.

Stk. 7. En virksomhed, som har udarbejdet en fremskridtsrapport i forbindelse med tilslutning til FN's Global Compact eller FN's Principper for ansvarlige investeringer, kan undlade at give de oplysninger, som er anført i stk. 1 og 2. Virksomheden skal oplyse i ledelsesberetningen, at den anvender denne undtagelse, og angive, hvor rapporten er offentligt tilgængelig.”

Bestemmelsen bygger på den danske regjeringens ”Handlingsplan for virksomheders samfunnsansvar”, mai 2008, og legger til grunn et forretningsdrevet samfunnsansvar, jf. bestemmelsens stk. 1. I handlingsplanen vises det til at virksomhetene, gjennom markedskjennskap, fleksibilitet og innovasjonskraft, spiller en sentral rolle med hensyn til hurtig å bidra til å finne målrettede løsninger på samfunnsmessige utfordringer. Det pekes på at virksomhetene også kan bidra til å utfylle de tomrom, hvor det (ennå) ikke finnes regler, eller hvor reglene ikke håndheves effektivt i praksis. Dessuten kan virksomheters adferd og bevissthet om sitt samfunnsansvar tilføre mye som ikke kan oppnås utelukkende gjennom lovgivning og regler.

Til grunn for konseptet ”forretningsdrevet samfunnsansvar” ligger en forutsetning om at samfunnet vil ha størst utbytte av virksomhetens arbeid med samfunnsansvar hvis det henger naturlig sammen med virksomhetens forretningsstrategi og kjernekompetanse. Dette innebærer i henhold til handlingsplanen at virksomheten ikke bare skal betrakte samfunnsmessige utfordringer som forhold som kan påvirke forretningsdriften, men også som forhold virksomheten aktivt kan påvirke og utnytte. Den innsats virksomheter, investorer samt frivillige og private organisasjoner yter for å bidra til en positiv samfunnsutvikling på et mer generelt grunnlag og utenfor det som anses for å forbedre den rent forretningsmessige konkurranseevnen, faller således utenfor det ”forretningsdrevne samfunnsansvar”. Regjeringen presiserer imidlertid at handlingsplanens fokus på det forretningsdrevne samfunnsansvar ikke er et signal om at regjeringen underkjenner slik innsats. Tvert imot har slike brede og allmennyttige tiltak også en vesentlig samfunnsmessig verdi, og slik innsats bør eksistere side om side med virksomhetenes forretningsdrevne samfunnsansvar.

I handlingsplanen understrekes det at virksomheters samfunnsansvar ikke nødvendigvis minsker behovet for lovgivning om sosiale og miljømessige forhold. Det vises til at lovgivningen fastsetter, og fortsatt skal fastsette de grunnleggende sosiale og miljømessige krav som alle virksomheter skal oppfylle, og at regjeringen på disse områdene legger vekt på at beskyttelsesnivået er høyt.

Det vises i den forbindelse videre til at virksomheter, ved å utvise samfunnsansvar, ikke forutsettes å skulle påta seg oppgaver som det offentlige er bestemt til å utføre. Næringslivets frivillige innsats forutsettes å være et positivt – og i mange tilfeller nødvendig – supplement til lovgivningen. Dette begrunnes med at lovgivning alene ikke nødvendigvis kan løse komplekse samfunnsmessige utfordringer. Det er i stigende grad behov for å utvikle nye løsninger på samfunnsmessige utfordringer hvor det er bruk for virksomhetenes engasjement, kompetanse og innovasjonsevne.

3.2.2 Sverige

I Sverige er statseide bedrifter pålagt å bruke rapporteringsmalen til Det globale rapporteringsinitiativet (GRI).

Det foreligger arbeidsgruppen bekjent ingen svensk lovgivning som generelt regulerer regnskapspliktige selskapers plikt til å rapportere om CSR, verken for stats- eller privateide selskaper. For statseide selskaper gis det imidlertid årlig retningslinjer om dette gjennom et regjeringsvedtak, noe som skjedde første gang i 2007. Vedtaket meddeles Riksdagen til orientering.

Det følger av regjeringens årlige retningslinjer at statseide selskaper skal rapportere om CSR i henhold til de såkalte GRI-indikatorer. Det stilles ingen nærmere krav til rapporteringens omfang, ut over at denne skal samsvare med GRI-indikatorene om miljø, klima, likestilling og sosiale forhold.

Retningslinjene gis for ett år av gangen, og varierer noe fra år til år. Arbeidsgruppen oppfatter at det synes å være en tendens til at kravene til de statseide selskapene har blitt noe strengere over tid ved at disse tydeligere må redegjøre for virksomheten i henhold til GRI-indikatorene. Formelt skilles det ikke mellom ulike statseide selskaper, men i praksis forventes en mer omfattende rapportering fra større enn fra små selskaper. Det stilles ingen konkrete krav til privateide selskaper. Svenske myndigheter håper dog at disse lar seg inspirere av statseide selskapers rapportering, og ser en egeninteresse i å opptre i tråd med GRI, jf. ”Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande”, utgitt 11. desember 2007.

3.3 Storbritannia

I Storbritannia oppstilles i Companies Act (2006) del 15, kap. 5, pkt. 417(5) krav om at årsberetningen til børsnoterte selskaper, i den grad det er nødvendig for å forstå selskapets utvikling, resultat eller stilling, skal omfatte:

”(b) information about—

(i) environmental matters (including the impact of the company’s business on the environment),

(ii) the company’s employees, and

(iii) social and community issues,

including information about any policies of the company in relation to those matters and the effectiveness of those policies;”

Det følger forutsetningsvis av bestemmelsens annet ledd at opplysningene skal gis på grunnlag av et “oppfyll eller forklar”-prinsipp. Av pkt. 417(6) følger at informasjonen skal bygge på nøkkelindikatorer som gjør det mulig effektivt å måle den økonomiske virkningen for selskapets utvikling, resultat eller stilling av forhold knyttet til miljø eller til selskapets ansatte.

3.4 Internasjonale initiativer vedrørende rapportering om samfunnsansvar

3.4.1 FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact)

FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling ble tatt av FNs daværende generalsekretær Kofi Annan i 1999 for å bringe næringslivet mer direkte inn i utviklingsarbeidet. Pr. i dag er 54 norske bedrifter og sivile samfunnsorganisasjoner tilsluttet Global Compact.

Ved lanseringen under World Economic Forums møte begrunnet Annan initiativet som følger:

«Jeg foreslår at dere, næringslivsledere samlet i Davos, og vi, de Forente Nasjoner, tar initiativ til et «Global Compact» av felles verdier og prinsipper, som vil gi det globale markedet et menneskelig ansikt.»

Idéen bak Global Compact er at bedriftene slutter seg til følgende ti grunnleggende prinsipper (uoffisiell oversettelse):

”Menneskerettigheter

1. Bedrifter skal støtte og respektere vernet om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter
2. Sikre seg at de ikke medvirker til menneskerettighetsbrudd

Arbeidsstandarder

3. Bedrifter skal overholde organisasjonsfriheten og den reelle anerkjennelse av retten til kollektive forhandlinger
4. Sette en stopper for alle former for tvangsarbeid
5. Reelt bringe barnearbeid til opphør
6. Sette en stopper for diskriminering i forhold til ansettelse og yrke

Miljø

7. Bedrifter skal støtte et føre-var-prinsipp i forhold til miljøutfordringer
8. Ta initiativ for å fremme økt ansvarlighet i forhold til miljøet og
9. Oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi

Anti-korrupsjon

10. Bedrifter skal motarbeide alle former for korrupsjon, inkludert utpressing og bestikkelser”

Bedriften skal rapportere årlig til Global Compact i en fremskritt rapport (“Communication on Progress”). Dette kan gjøres i årsrapporten, i en bærekraftsrapport eller på annen måte. Global Compact anbefaler bruken av Det globale rapporteringsinitiativet (GRI – se 3.4.5) i forberedelsen av den årlige fremskritt rapporten.

Følgende tre hovedelementer anbefales innlemmet i rapporteringen:

- En uttalelse om fortsatt støtte til Global Compact
- En beskrivelse av konkrete tiltak som er blitt gjennomført det siste året, og partnerskap som er inngått for å fremme Global Compacts prinsipper
- Redegjøre for løpende og forventede resultater, hvor man i størst mulig grad bruker målbare indikatorer, for eksempel av typen utviklet av GRI

3.4.2 FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UNPRI)

Etter initiativ fra FNs generalsekretær ble det i 2005 innledet en prosess der representanter for verdens ledende investorer, i samråd med representanter for finansnæringen, myndigheter, det sivile samfunn og kunnskapsmiljø, utarbeidet seks prinsipper for ansvarlige investeringer. Prinsippene danner et rammeverk som reflekterer kjerneverdien til store investorer, basert på langsiktig investeringshorisont og ofte betydelig diversifiserte porteføljer. I Norge har blant annet DnB NOR, KLP, Nordea, Norges Bank på vegne av Statens Pensjonsfond – Utland og Storebrand sluttet seg til prinsippene.

UNPRI forutsetter at tilsluttede virksomheter årlig skal delta i en spørreundersøkelse (“Reporting and Assessment survey”). Svarene i undersøkelsen blir deretter aggregert og danner grunnlaget for UNPRIs årlige “Report on Progress”. Svarene til de enkelte virksomheter behandles i utgangspunktet konfidensielt av UNPRI. De tilsluttede virksomhetene oppfordres imidlertid til å publisere svarene sine i sin helhet på UNPRIs hjemmeside på internett.

3.4.3 OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper

OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper er det eneste internasjonalt anerkjente rammeverk for samfunnsansvar som myndigheter er forpliktet til å fremme. Retningslinjene utgjør en ramme av frivillige prinsipper for ansvarlig forretningsdrift som samsvarer med gjeldende lover og konvensjoner.

Hovedelementene er grunnleggende menneskerettigheter, bekjempelse av barnearbeid, tvangsarbeid og diskriminering. Dertil kommer arbeidstakers rett til å organisere seg og til å inngå i kollektive forhandlinger, samt beskyttelse av miljøet og bekjempelse av korrupsjon. Videre peker retningslinjene på bedriftenes forhold til forbrukere og ansvar for å betale skatt. Alle OECD-land er pålagt å etablere et nasjonalt kontaktpunkt som informerer om retningslinjene og behandler klager om brudd på disse. Som en oppfølging av Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi, er det norske kontaktpunkt gitt en mer uavhengig stilling og tilført mer ressurser.

Det er ti år siden retningslinjene ble revidert. Siden den gang har endringstakten i internasjonal økonomi tiltatt og nye utfordringer har meldt seg. For at retningslinjene skal beholde sin ledende rolle som et internasjonalt instrument for å fremme samfunnsansvar, er det innledet et arbeid med henblikk på å oppdatere dem, noe som forventes slutført medio 2011.

3.4.4 ISO 26000

ISO 26000, er en veiledende standard, som gir retningslinjer for hvordan organisasjoner, bedrifter og det offentlige kan opptre sosialt ansvarlig i tråd med samfunnets krav. Standarden er en systemstandard. I dette ligger at den er veiledende, at den ikke er en ledelsessystemstandard, og at den ikke er en sertifiserbar standard.

Samfunnsansvaret kjennetegnes i henhold til ISO 26000 ved organisasjonens vilje til å innlemme sosiale og miljømessige hensyn i sine beslutninger og svare for konsekvensene av organisasjonens beslutninger og virksomhet på samfunnet og miljøet. Etter standarden forutsetter dette åpenhet og etisk adferd som bidrar til en bærekraftig utvikling, tar hensyn til interessenters forventninger, er i etterlevelse med gjeldende lovgivning og i samsvar med internasjonale normer for adferd, integrert i hele organisasjonen og praktisert i forbindelser.

I standarden presiseres at den ikke er ment å skulle erstatte, endre eller på noen måte forandre statenes plikt til å opptre i allmennhetens interesse. En stat skiller seg fra andre organisasjoner ved sin enerett til å gi og håndheve lover. Det pekes som eksempel på at statenes plikt til å verne om menneskerettighetene, vil være en annen enn det ansvaret organisasjonene har med hensyn til menneskerettigheter som adresseres i ISO 26000.

ISO 26000 gir heller ikke veiledning om hva som bør være gjenstand for rettslig bindende forpliktelser. Dette bestemmes politisk. Det pekes imidlertid på at stater på mange måter kan bidra til organisasjonenes innsats når det gjelder samfunnsansvar. Statlige organisasjoner kan dessuten, som alle andre organisasjoner, vurdere det som hensiktsmessig å benytte standarden som ledd i å informere om sin politikk, sine beslutninger og sine aktiviteter knyttet til aspekter ved samfunnsansvar.

ISO 26000 ble vedtatt høsten 2010. Det er ikke knyttet rapporteringskrav til ISO 26000.

3.4.5 Det globale rapporteringsinitiativet (GRI)

Formålet med Det globale rapporteringsinitiativet (GRI) er at rapportering på den tredelte bunnlinjen, det vil si økonomiske, miljømessige og sosiale resultater, skal bli like utbredt som ”vanlig” finansiell rapportering er i dag. GRI er tilknyttet FN gjennom sin status som samarbeidende institutt med FNs miljøprogram, UNEP.

GRI har utviklet prinsipper og måleindikatorer for slik rapportering og er det mest utbredte internasjonale rammeverket av denne typen. Rammeverket er egnet for bedrifter og organisasjoner fra ulike sektorer. Det beskriver hvorfor, hvordan, og hva en organisasjon bør rapportere om. Elleve prinsipper veileder om rapportenes innhold og kvalitet, og omfatter prinsipper som bærekraft, sammenlignbarhet, tydelighet og pålitelighet.

GRI anbefaler at rapporteringen redegjør for selskapets visjon og strategi for å bidra til en bærekraftig utvikling, samt om selskapets profil, virksomhet og interessenter. Rapporten skal beskrive selskapets styringsstruktur og ledelsessystem.

GRI består av over 80 indikatorer for økonomiske, sosiale og miljømessige resultater.

- De *økonomiske* indikatorne dreier seg om selskapets økonomiske verdiskaping og andre økonomiske virkninger på samfunnet. De dekker rapportering av lønninger, pensjoner og andre ytelser til selskapets ledelse og ansatte, innbetalinger fra kunder og utbetalinger til underleverandører.
- *Miljøindikatorne* forholder seg til selskapets innvirkning på naturen og økosystemet, jord, luft og vann. Indikatorne omfatter miljøvirkninger av selskapets produkter og tjenester, ressursforbruk, forbruk av miljøfarlige stoffer og råvarer, utslipp av klimagasser og andre forurensinger, avfall, kostnader for miljøinvesteringer og bøter og straff for brudd på miljølovgivning.
- De *sosiale* indikatorne er gruppert i tre kategorier; forhold relatert til arbeidstakere, til menneskerettigheter, og til mer generelle samfunnsmessige spørsmål knyttet til forbrukere, lokalsamfunn og andre interessenter. Slik informasjon kan være vanskelig å kvantifisere. Det er derfor som alternativ gitt mulighet for å gi kvalitative beskrivelser.

GRI-rapporter skal utarbeides årlig og gjøres tilgjengelig på internett. Selskapene kan velge om de vil anvende retningslinjene i sin helhet, om de vil bruke deler av dem eller kun bruke dem som en referanse. GRI-retningslinjene er under stadig utvikling og forbedring. Det er utviklet sektorvise vedlegg som skal supplere kjerneretningslinjene. Rammeverket retter seg også mot små- og mellomstore bedrifter, og det er utviklet en veileder for å forenkle rapportering fra disse.

GRI har i tillegg utviklet en protokoll for å definere rapporteringsansvar bakover i verdikjeden, og arbeider med et rapporteringsverktøy for leverandører. GRI har videre lansert et nettverk for åpenhet i leveransekjedene.

3.5 Erfaringer og faktiske forhold

3.5.1 Innspill fra organisasjoner og næringsliv

Forum for Utvikling og Miljø (ForUM) og Kirkens nødhjelp er svært positive til at det arbeides med konkrete endringer i regnskapsloven for å sikre at bedrifters samfunnsansvar integreres på alle nivåer og i selskapenes daglige rutiner og plikter.

ForUM og Kirkens nødhjelp mener at den danske lovgivningen ikke møter behovet for rapportering. ForUM og Kirkens nødhjelp viser til at de danske reglene ikke sier noe om hvilke standarder som skal legges til grunn for rapporteringen. Dette er etter disse organisasjonenes oppfatning nødvendig for verifisering og sammenligning mellom selskaper. ForUM og Kirkens nødhjelp mener at den største svakheten ved de danske reglene er at kravet kan oppfylles utelukkende ved at det rapporteres at selskapet verken har retningslinjer eller rutiner for oppfølging av samfunnsansvaret. ForUM og Kirkens nødhjelp mener at det som minimum bør oppstilles krav om at selskapene må forklare hvorfor det ikke finnes slike retningslinjer eller rutiner samt

hvilke konkrete planer og strategier man arbeider etter for å få etablert dette. Dette vil i følge ForUM og Kirkens nødhjelp sikre at styre og toppledelse får et bevisst forhold til håndtering av samfunnsansvar, noe som etter organisasjonenes oppfatning er helt avgjørende for en effektiv og reell integrasjon i selskapets virksomhet.

ForUM og Kirkens nødhjelp foreslår at det bør oppstilles særlige krav om rapportering av finansielle nøkkeldata på landnivå. Organisasjonene viser til at nasjonal ressursmobilisering og kapitalflukt er temaer som i økende grad opptar norske myndigheter. I uttalelsen til organisasjonene heter det videre blant annet følgende:

”Fra norsk side har flere sentrale investorer stilt seg positive til en slik rapporteringsstandard som vil sikre tilgang til ny, pålitelig og verifiserbar informasjon og dermed medføre redusert risiko for investorer. Fra et utviklingsperspektiv er det ingen tvil om at tilgang til finansielle data på landnivå vil innebære et substansielt framskritt i kampen mot storkorrupsjon. Dette gjelder både på individnivå og noen selskapers misbruk av interprisingsmekanismene. Selskapsinterne transaksjoner står som kjent for over halvparten av verdenshandelen, og flere rapporter anslår utviklingslands årlige tapte skatteinntekter som følge av illegitim kapitalflukt gjennom misbruk av interprising og fakturering til over 100 milliarder USD. Innføring av land for land rapportering av finansielle nøkkeldata vil med andre ord sikre bedre informasjon til både investorer og nasjonale skattemyndigheter og være et signifikant bidrag i kampen mot storkorrupsjon og hvitvasking av kriminelle penger.”

I arbeidsgruppens møte med representanter fra *Det globale rapporteringsinitiativet (GRI)*, ble det fra GRIs side vist til internasjonale trender som i økende grad gjør seg gjeldende på samfunnsansvarsområdet. De kan ifølge GRI oppsummeres med at fokus på næringslivets samfunnsansvar trolig vil tilta i styrke i årene som kommer, også i land utenfor OECD. Politisk farge synes etter GRIs oppfatning ikke å være utslagsgivende i samme grad som tidligere for om en regjering skal fremme en CSR-agenda. Videre går utviklingen i henhold til GRI i retning av at flere land påbyr rapportering om forhold knyttet til samfunnsansvar, og at enkelte land beveger seg mot en mer integrert rapportering, hvilket vil si at rapportering på finansielle og ikke-finansielle forhold ikke lenger gjennomføres som separate øvelser. Kun Danmark og Norge (og til dels Nederland og Frankrike) kan i dag sies å ha et slik integrert rapporteringskrav, og de fremstår dermed etter GRIs oppfatning som foregangsland på dette området. EU-kommisjonen synes også i følge GRI å bevege seg i retning av at det bør stilles krav til integrert rapportering. “Oppfyll eller forklar”-prinsippet blir dessuten i følge GRI anerkjent og anvendt i økende utstrekning på området for CSR-rapportering, dvs. at bedrifter må legge frem sine prinsipper for samfunnsansvar eller lignende, eller forklare hvorfor de ikke har slike.

Grønn Hverdag er meget positive til utvidede krav til rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven, og mener at de nylig innførte danske kravene gir et godt utgangspunkt for eventuelle lovendringer i Norge. *Grønn Hverdag* viser videre til at Global Compacts 10 prinsipper vil være relevante for norske forbrukere.

Grønn Hverdag peker særlig på hensynet til dyrevelferd. I innspillet vises det til at forbrukere blir stadig mer opptatt av dyrs ve og vel, og til at det også i næringslivet er

en økende bevissthet om dette. Grønn Hverdag mener at det bør være et krav i loven om at virksomhetene redegjør for målsetninger og tiltak som virksomheten har gjennomført for å ivareta hensynet til dyrevelferd. Det pekes videre på at det er relevant for norske forbrukere å vite om virksomheten har innført eller planlegger å innføre tredjepartssertifisering av produkter eller av virksomheten generelt.

Grønn Hverdag viser til at tilgjengelighet er en forutsetning for at forbrukere og forbrukerorganisasjoner skal kunne bruke opplysninger om samfunnsansvar. Hensynet til tilgjengelighet ivaretas best ved et krav om at informasjonen publiseres på virksomhetens hjemmeside på internett. Det vises videre til at tilgjengelighet forutsetter at det gis forståelige opplysninger. Grønn Hverdag peker på at informasjon i dag ofte gis i form av ”svulstige målsetninger”, og at det kan være lite konkret informasjon om bedriftens kjernevirksomhet. Det bør vurderes krav til at det opplyses om konkrete, relevante tiltak. Dette vil etter Grønn Hverdags oppfatning også bidra til å sikre hensynet til sammenlignbarhet.

Initiativ for etisk handel (IEH) gir sin støtte til å innføre utvidede krav til CSR-rapportering, og stiller seg positive til at de danske kravene danner et utgangspunkt for arbeidsgruppens utredning. Herunder støtter IEH unntak fra opplysningsplikten for foretak som rapporterer i henhold til Det globale rapporteringsinitiativet (GRI), FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact) og FNs prinsipper for ansvarlige investeringer.

IEH understreker nødvendigheten av at opplysningsplikten stimulerer til rapportering om samfunnsansvar i leverandørkjeden. IEH viser til at ledende rapporteringsregimer som GRI og Global Compact så langt er lite konkrete og forpliktende når det gjelder rapportering om forhold knyttet til leverandørkjeden. IEH anbefaler i den forbindelse at det gis et unntak for handelsbedrifter som har rapportert til IEH. IEH viser til at bedriftenes rapportering til IEH er offentlig tilgjengelig og at IEHs rapporteringsmal er ledende når det gjelder samfunnsansvar i leverandørkjeden.

Norges Rederiforbund ser i utgangspunktet positivt på åpenhet og rapportering om samfunnsansvar. Det vises imidlertid til at det er en rekke problemstillinger som arbeidsgruppen må drøfte og ta stilling til, herunder særlig virkeområde, rapporteringsform og ekstern verifisering (revisjon). Rederiforbundet ser det videre som hensiktsmessig at det utarbeides retningslinjer for hvem, hva og hvordan det skal rapporteres. Disse bør være konkrete og målrettede, men ikke for omfattende.

Norges Rederiforbund anbefaler at man i Norge legger seg på en modell som medfører fleksibilitet for bedriftene når det gjelder hvordan man rapporterer. Rederiforbundet ser positivt på muligheten for å kunne henvide til rapportering til FNs Global Compact. Det vises til at dette kan være en hensiktsmessig løsning for å unngå overlappende rapportering og ekstra arbeid for bedrifter som allerede i dag rapporterer om samfunnsansvar.

Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) viser til at rapportering om samfunnsansvar kan være nyttig både for utvikling av selskapets eget arbeid, og for utvikling av selskapets forhold til sine interessenter. I NHOs uttalelse heter det blant annet:

”Hvem bør rapportere?”

1. Regjeringen har i St.meld. nr. 10 (2008-2009) tatt sikte på et rapporteringskrav for de største virksomhetene. Dette støtter vi. En rapporteringsplikt må være begrenset til virksomheter med kapasitet og ressurser til aktivt å forholde seg til ansvaret. Plikten bør derfor etter vår mening begrenses til de selskapene som etter regnskapsloven er definert som store. Det vil etter vår vurdering likevel være hensiktsmessig å plassere en rapporteringsbestemmelse i regnskapslovens § 3-3 a, i sammenheng med de øvrige rapporteringsbestemmelser knyttet til ikke-finansiell informasjon.
2. Vi mener også at den avgrensning av regjeringens politikk som er gjort i og med at St.meld. nr. 10. vedrører samfunnsansvar ”i en global økonomi”, altså særlig i internasjonal virksomhet, også bør gjelde for kravene til rapportering. Norge, og mange andre land, har i stor utstrekning lover, regler og praksis som ivaretar de elementene som inngår i samfunnsansvarsbegrepet i stortingsmeldingen, herunder dokumentasjonskrav. Det er i hovedsak i en del utviklingsland og fremvoksende økonomier foretakene har spesielle utfordringer knyttet til samfunnsansvar. Det er i en slik ramme et krav om rapportering bør ses, og kravet bør utformes slik at det gjelder virksomhet i eller import fra slike land, ikke hele virksomheten.

Fleksibilitet i forhold til hvordan rapporteringen skjer

3. Foretakene bør ha en viss frihet når det gjelder formen for rapportering. Mange foretak har som nevnt allerede utviklet en god og etablert praksis på området. Foretak som er tilsluttet FNs Global Compact har forpliktet seg til å rapportere om sine fremskritt i forhold til dette initiativet. Mange foretak forholder seg til den frivillige rapporteringsstandard GRI. Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse omfatter etiske retningslinjer, og krever rapportering. I alle tilfeller dreier det seg om rapportering som går ut over det som vil være rimelig å stille som lovkrav. Derfor bør selskaper som rapporterer etter disse eller tilsvarende krav anses å ha oppfylt sin rapporteringsplikt gjennom dette.
4. Vi anbefaler at det ikke bør være noe krav til at årsberetningen selv må inneholde en redegjørelse; foretakene bør kunne velge om de heller ønsker å gi opplysningene i et separat dokument. Minstekravet bør være at redegjørelsen er tilgjengelig for enhver og kan knyttes til en bestemt rapporteringsperiode. Det bør heller ikke stilles krav om at redegjørelsen skal trykkes. Åpne elektroniske publiseringsløsninger som selskapets nettsider bør anses som tilfredsstillende. Dette er ressursbesparende, og har derfor også en miljøside, og dermed en samfunnsansvarsside.
5. I den utstrekning det skal stå noe i årsberetningen, bør det vedrøre viktige strategiske beslutninger som styret har vært involvert i, slik som at selskapet har sluttet seg til et bestemt initiativ eller vedtatt nye retningslinjer.
6. En rekke foretak vil ha datterselskaper i land der det er særlige forhold som gjør at et fokus på selskapets samfunnsansvar er aktuelt. Foretakene bør da kunne velge om de vil gi opplysninger gjennom morselskapet eller gjennom det enkelte datterselskap. Denne valgmuligheten vil sikre at det er det styret som reelt sitter med samfunnsansvaret på vegne av selskapet, alternativt konsernet, som skal redegjøre for dette.
7. Et krav om redegjørelse bør ta hensyn til at norske foretak kan ha morselskap som er – eller i fremtiden kan bli – underlagt rapportering i hjemlandet, og omvendt, at norske selskapers utenlandske datterselskaper kan være underlagt rapportering i sine hjemland. Videre må man ta hensyn til at (norske og utenlandske) selskaper notert på norsk børs kan være notert også ved andre børser, og at det kan gjelde rapporteringskrav der som overlapper de norske. Reglene bør innebære at disse selskapene slipper dobbelrapportering.

Andre lovtekniske momenter

8. Kravene til innholdet av redegjørelsen bør utformes så presist som mulig i en lovtekst, i kombinasjon med utdyping i høringsnotatet og proposisjonen. Det vises i St.meld.nr. 10 til at en opplysningsplikt kan dreie seg om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar selskapet følger, og hva selskapet har gjort i regnskapsåret for å følge opp sitt samfunnsansvar. I den grad et selskap ikke knytter sitt samfunnsansvar til særskilte internasjonale retningslinjer som Global Compact eller OECDs retningslinjer, men til en egen politikk eller verdigrunnlag, kan begrepet "Samfunnsansvar" forstås ulikt. Med "etiske retningslinjer" sikter mange til mer bedriftsinterne retningslinjer for de ansattes adferd. Distinksjonen mellom disse to begrepene bør bli avklart. Eksemplifisering på temaer som omfattes av "samfunnsansvar" er ikke en god lovteknisk løsning. Det er også lite tilfredsstillende med en "dynamisk" forståelse, dvs. at loven endrer innhold uten lovvedtak. Likevel er det klart at en viss utvikling vil måtte finne sted.
9. Foretakets årsberetning skal vurderes av revisor etter revisorloven. En plikt til å innta ytterligere opplysninger i årsberetningen reiser derfor spørsmål om omfanget av revisors arbeid i denne sammenheng. Etter vår vurdering bør en redegjørelse for samfunnsansvar ikke revideres ut over den konsistenssjekken som i dag gjøres av annen ikke-finansiell informasjon i årsberetningen. Revisors plikter bør være uavhengig av i hvilken form foretaket gir redegjørelsen.
10. Vi mener også at utformingen av en plikt til å rapportere må ta hensyn til de administrative kostnadene som vil påløpe hos foretakene. Disse kostnadene vil være et resultat både av omfanget av redegjørelsen, men også av hvor mange selskaper som er omfattet. Videre vil presisjonen i lovteksten bety mye for hvor omfattende analyser foretakene må gjennomføre for å innfri sine forpliktelser.

Mulige utilsiktede virkninger

11. Dersom det stilles krav til opplysninger i årsberetningen eller et tilknyttet dokument, må det tas med i betraktning at den skal undertegnes av styret. Styremedlemmene vil dermed kunne bli personlig ansvarlige for de opplysningene som er gitt. Dette kan føre til at formuleringene vil bli mindre spesifikke enn de ellers kunne vært. Opplysningene vil typisk gjelde virksomhet (og datterselskaper) i andre land enn Norge, og de ansvarlige vil da ha dårligere oversikt enn ellers over eventuelle juridiske implikasjoner i andre land av å gi opplysninger. Det kan her være snakk om ulike former sivilt erstatningsansvar, som er omtalt i St.meld. nr. 10 punkt 8.2 når det gjelder norsk miljørett.
12. Det kan oppleves som spesielt usikkert å gi opplysninger om fremtidige forhold som forventninger og målsettinger, slik man kan forstå for eksempel at selskapet slutter seg til et initiativ som Global Compact, eller tar sikte på å implementere andre retningslinjer. Man vet selvsagt ikke hvilke forhold og situasjoner som kan inntre i fremtiden, og vurderingene kan endre seg i løpet av regnskapsåret. Regnskapet er i sin natur hovedsakelig tilbakeskuende, og spesielt børsnoterte selskaper vil være forsiktige med å uttale seg om fremtiden fordi det skaper forventninger i aksjemarkedet.
13. I St.meld. nr. 10 pekes det på at en opplysningsplikt bør utformes slik at selskaper som ikke har noen retningslinjer, skal måtte opplyse om dette. Vi vil i den forbindelse peke på at en rapporteringsplikt vil føre til at de som faktisk arbeider med samfunnsansvar får høyere administrative kostnader enn andre. Dette kan virke paradoksalt, men er etter vår vurdering uunngåelig. Likevel mener vi dette tilsier at de administrative kostnadene som påløper for å

tilfredsstillende lovens krav begrenses, slik at ikke terskelen for å komme i gang med et systematisk arbeid med samfunnsansvar utilsiktet heves gjennom rapporteringsplikten.”

3.5.2 Evaluering av § 99 a i den danske årsregnskabsloven

Økonomi- og Erhvervsministeriet har i samarbeid med Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Copenhagen Business School gjennomført en evaluering av virksomhetenes implementering av kravet til en redegjørelse for samfunnsansvar i årsregnskabsloven § 99 a. Evalueringens hovedkonklusjoner bygger på spørreundersøkelser gjennomført for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen av forskjellige konsulentfirmaer mv., og er sammenfattet i rapporten ”Samfunnsansvar og Rapportering i Danmark – Effekten af rapporteringskrav i årsregnskabsloven”, datert august 2010.

Av rapporten fremgår at 97 % av de virksomheter som er omfattet av lovkravet etterlever loven, mens 3 % ikke gjør det. Av de rapporterende virksomheter opplyser 91 % at de arbeider med samfunnsansvar, mens 9 % opplyser at de ikke gjør det. 28 % av virksomhetene anvender internasjonale prinsipper for samfunnsansvar, herunder særlig FN Global Compact, som inspirasjon for sin rapportering, mens Global Reporting Initiative (GRI) anvendes av 9 % av virksomhetene.

Det fremgår av evalueringen at ”miljø og klima” samt ”sosiale forhold rettet mot danske arbeidsplasser” er de temaer virksomhetene hyppigst redegjør for. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen antar at dette sannsynligvis henger sammen med at ”miljø og klima” er det området innenfor samfunnsansvar, som danske virksomheter arbeider mest med.

Av evalueringen fremgår videre at andelen av virksomheter som redegjør for politikk, omsetning til handlinger, hva de har oppnådd samt forventninger til det fremtidige arbeidet, er vesentlig høyere blant børsnoterte enn ikke-børsnoterte virksomheter. Samme tendens opplyses å gjøre seg gjeldende for anvendelsen av internasjonale prinsipper for samfunnsansvar samt indikatorer, herunder GRI.

I rapporten redegjøres også for resultatene av en kvalitativ undersøkelse av næringslivets erfaringer med lovkravet. Undersøkelsen opplyses å vise at lovkravet har hatt en positiv effekt på mange virksomheters arbeid med samfunnsansvar. Det er i følge undersøkelsen eksempler på at lovkravet har gitt foranledning for virksomheter til å påbegynne arbeidet med samfunnsansvar, at virksomhetenes oppmerksomhet om samfunnsansvar har økt, at arbeidet med samfunnsansvar nå organiseres på en mer systematisk måte og at lovkravet har gitt virksomhetene en ramme å arbeide ut fra.

Av undersøkelsen fremgår videre at arbeidet med å utarbeide redegjørelsen typisk har vært desentralisert organisert i virksomhetene. Det opplyses å være stor variasjon med hensyn til hvor innen organisasjonene man har plassert ansvaret for utarbeidelse av redegjørelsen. Langt de fleste virksomheter opplyses å ha anvendt sosiale og miljømessige data og nøkkeltall som allerede utarbeides og anvendes i organisasjonen, eksempelvis i økonomiavdelingen, i kvalitetsstyringssystemer

og i miljøstyringssystemer. Dessuten opplyses det om at virksomhetene i vesentlig utstrekning har innhentet ekstern inspirasjon i forbindelse med utarbeidelsen av sin redegjørelse.

Av evalueringen fremgår også at virksomhetene har opplevd en rekke utfordringer i prosessen med å redegjøre for samfunnsansvar i årsrapportene. Blant de vesentligste utfordringene pekes det på håndtering av store datamengder og sikring av opplysningenes validitet, valg av rette nivå for og presentasjonsform på kommunikasjonen, samt organisatoriske utfordringer i form av utilstrekkelige ressurser og utilstrekkelig engasjement.

Evalueringen peker også på en utbredt mangel på redegjørelse for hva som er oppnådd som følge av arbeidet med samfunnsansvar. I rapporten antas at dette typisk skyldes at virksomhetene enten akkurat har påbegynt arbeidet med samfunnsansvar, eller at de ikke tidligere har arbeidet strukturert nok på samfunnsansvarsområdet til å kunne etablere målepunkter til bruk i redegjørelsen. Samtidig antas at mange virksomheter finner det vanskelig å måle hva de har oppnådd. Videre er det i rapporten antatt at enkelte virksomheter ikke har vært tilstrekkelig klar over at de, såfremt de har en politikk for samfunnsansvar, har plikt til å redegjøre for alle tre dimensjoner i lovkravet allerede fra første år etter lovens ikrafttredelse.

De faktiske administrative byrder forbundet med redegjørelsen for samfunnsansvar er i evalueringen anslått til å være 7-8 ganger høyere enn det som var forventet før lovforslaget ble vedtatt. De faktiske økonomiske omstillingsbyrder (dvs. engangskostnader) for de virksomheter som ikke hadde en nedskreven politikk for samfunnsansvar, anslås til å ligge mellom DKK 0,8 og 5,7 mill. for den enkelte virksomhet. De løpende kostnader opplyses å avhenge av valg av redegjørelsesform og omfang, og varierer i følge evalueringen mellom DKK 6500 og 32700 pr. virksomhet. Virksomhetene har i følge evalueringen opplyst at tidsforbruket i forbindelse med redegjørelsen for samfunnsansvar forventes å ville forbli uendret eller å stige i forbindelse med neste redegjørelse.

De opplevde administrative byrder beskrives i rapporten som begrensede. Det vises i rapporten til at virksomhetene generelt er positivt innstilt til at det nå er lovpliktig å redegjøre for samfunnsansvar i årsrapporten, selv om lovkravet medfører økte administrative byrder. Respondentene til undersøkelsen gjennomført i forbindelse med evalueringen, gir bl.a. uttrykk for at årsrapporten anses som et sentralt dokument for den enkelte virksomhet, og at den har stor betydning for strategisk kommunikasjon. Årsrapporten opplyses dessuten å være en god kommunikasjonskanal når det gjelder å informere finansielle samarbeidspartnere om arbeidet med ikke-finansielle resultater. I rapporten opplyses dessuten at en del respondenter uttrykker tilfredshet med at lovkravet er utformet slik at de i vesentlig utstrekning selv kan velge en utforming og et innhold som passer for virksomheten.

I evalueringen vises det til at noen respondenter uttrykker en viss undring over at redegjørelsen skal "gjemmes" bort i årsrapportens årsberetning, da folk med interesse for området formentlig vil se andre steder, mens de typiske leserne av årsrapporten ikke antas å ville bruke noe særlig tid på nettopp dette kapittelet. Uttalelsene tyder i

følge evalueringen på at ikke alle virksomheter er klar over at redegjørelsen kan plasseres andre steder enn i årsrapportens årsberetning, såfremt det i årsberetningen henvises til hvor redegjørelsen finnes offentlig tilgjengelig. I evalueringen vises det videre til at det innenfor lovkravets rammer er anledning til å publisere informasjon om arbeidet med samfunnsansvar løpende, for eksempel på virksomhetens hjemmeside, forutsatt at informasjonen som publiseres er datert.

3.6 Arbeidsgruppens vurderinger

3.6.1 Bør det innføres et krav til at det skal gis opplysninger om samfunnsansvar i årsberetningen?

Etter mandatet skal arbeidsgruppen utrede utvidede krav til rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven. Formålet skal være å bidra til at næringslivet i større utstrekning fokuserer på og integrerer samfunnsansvar i sin styring av virksomheten.

Arbeidsgruppen legger vekt på at myndighetene har satt klare forventninger og mål for sin politikk for å fremme næringslivets samfunnsansvar i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009). En viktig forutsetning for å fremme en slik politikk er åpenhet, noe som etter arbeidsgruppens vurdering betinger en åpen og bred rapportering om samfunnsansvar fra bedriftenes side. Åpenhet er en grunnleggende forutsetning for gjennomføring av samfunnsansvarlig opptreden, noe som også internasjonale initiativer, herunder Global Compact, UNPRI, GRI og ISO 26000 bygger på. I tillegg kan krav til slik rapportering bidra til å øke bedriftenes bevissthet og oppfølging på dette området, samt være et insentiv til at bedriftene integrerer samfunnsansvar i sin daglige drift. Arbeidsgruppen viser for øvrig til at organisasjonene arbeidsgruppen har forespurt gjennomgående har stilt seg positive til et slikt rapporteringskrav. Videre er det i evalueringen av det danske kravet til rapportering om samfunnsansvar vist til at de rapporteringspliktige har uttrykt seg positive til at det ble innført et slikt krav, til tross for økte administrative byrder.

Samtidig pekes det i Stortingsmeldingen på at et ansvarlig forhold til arbeidstakere, kunder, eiere og andre interessenter kan bidra til å styrke bedriftenes langsiktige konkurransekraft og stilling. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til at bedrifter som opptre på en sosial og miljømessig ansvarlig måte, kan styrke sin markedsposisjon og konkurransekraft både ute og hjemme. Samvittighetsfull oppfølging av utfordringer knyttet til samfunnsansvar kan bidra til å skape verdier i foretaket eller forhindre at slike verdier forringes. Forbedret rapportering vil kunne bidra til å synliggjøre verdien av slikt arbeid for investorer, eiere og samfunnet for øvrig. Samtidig viser arbeidsgruppen til at organisasjonene som har blitt kontaktet, gjennomgående stiller seg positive til at det innføres krav til rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven. Arbeidsgruppen har særlig merket seg at bl.a. Folketrygdforbundet har gitt uttrykk for at det kan være behov for drahjelp til å etablere et hensiktsmessig rapporteringsregime gjennom myndighetenes juridiske virkemidler. Arbeidsgruppen vil etter dette foreslå en utvidelse av regnskapslovens krav til opplysninger om ikke-finansielle forhold i årsberetningen til også å omfatte krav til at

det skal gis en mer overordnet redegjørelse for tilnærningen til, samt oppfølgingen av, foretakets samfunnsansvar.

Arbeidsgruppen mener det er viktig at forslaget ses i sammenheng med internasjonale trender som gjør seg gjeldende. Arbeidsgruppen viser særlig til innspillet fra representanter for GRI, hvor det fremkommer at fokus på næringslivets samfunnsansvar trolig vil tilta i styrke i årene som kommer. Det vises for øvrig til omtalen av GRIs innspill i kapittel 3.5.1 som arbeidsgruppen i hovedsak finner å kunne slutte seg til.

3.6.2 Hvilke regnskapspliktige foretak som bør omfattes av opplysningskravet

I Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), forutsettes det at et nytt krav til rapportering om samfunnsansvar gjøres gjeldende for de største regnskapspliktige foretakene.

I regnskapsloven defineres store og små foretak i hhv. § 1-5 og § 1-6. Som store foretak anses etter regnskapsloven allmennaksjeselskaper, regnskapspliktige med verdipapirer notert på regulert marked, samt andre regnskapspliktige dersom dette følger av spesiallovgivningen eller forskrifter fastsatt i medhold av slik lovgivning. Arbeidsgruppen foreslår at det nye opplysningskravet gjøres gjeldende for foretak som er store i regnskapslovens forstand. Arbeidsgruppen viser til at regelverket for disse foretakene er utformet med henblikk på de særlige utfordringene som et spredt eierskap gir opphav til.

Arbeidsgruppen oppfatter at investorer og eiere i økende grad er opptatt av hvordan virksomhetene følger opp sitt samfunnsansvar og fremstår utad. I foretak med et spredt eierskap vil det ofte være større avstand mellom eiere og styre/ledelse enn i foretak hvor det er færre eiere. Lovgivningen har i andre sammenhenger søkt å bidra til å bøte på denne økte avstanden gjennom en rekke særlige krav til åpenhet og forsvarlig foretaksstyring. Etter arbeidsgruppens vurdering vil det også på samfunnsansvarsområdet være hensiktsmessig å sikre åpenhet overfor eiere og andre gjennom lovgivning. Arbeidsgruppen legger til grunn at et lovpålagt opplysningskrav kan bidra til bedre kommunikasjon om oppfølgingen av samfunnsansvar mellom eiere og ledelse i foretak med spredt eierskap. Fra et virksomhetsstyringsperspektiv er det viktig at oppfølgingen av ansvaret forankres i linjeledelsen og følges opp løpende av bedriftens toppledelse og styre. Eiernes oppfølging av virksomhetsstyringen forutsetter bred og relevant rapportering om hvordan eiernes preferanser i praksis blir fulgt opp av styre og ledelse i selskapet.

Arbeidsgruppen viser videre til at det blant annet fra Folketrygdfondets side er blitt pekt på at det er et økende antall investorer mv. som henvender seg direkte til foretakene for å få opplysninger om hvordan samfunnsansvar har blitt fulgt opp i virksomheten. Det kan være ressurskrevende for foretakene å skulle forholde seg til en rekke til dels uensartede informasjonsforespørsler, og det kan således ligge en rasjonaliseringsgevinst i å gi en samlet fremstilling i årsberetningen som foretaket kan vise til når det mottas slike forespørsler.

I tråd med forutsetningene i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) finner arbeidsgruppen ikke grunnlag for å foreslå at mindre foretak omfattes av opplysningskravet. Arbeidsgruppen mener at det for slike foretak foreløpig er grunn til å legge mest vekt på forenklingshensynet. Arbeidsgruppen viser til at virkeområdet eventuelt kan tas opp til ny vurdering når man har vunnet noe erfaring med hvordan kravet virker i praksis for de store foretakene, både når det gjelder den faktiske nytten av opplysningene som gis for regnskapsbrukerne og de administrative byrdene som slik rapportering medfører. Dette vil eventuelt kunne inngå som et tema i evalueringen av rapportering om samfunnsansvar som regjeringen legger opp til at skal gjennomføres innen 5 år, jf Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), jf. også omtale i pkt. 4.4.

3.6.3 Samfunnsansvarsbegrepet

Arbeidsgruppen har vurdert at det lovteknisk kan være hensiktsmessig å innta krav til opplysninger om samfunnsansvar i en ny § 3-3 c i regnskapsloven. I den sammenheng har arbeidsgruppen drøftet om det for rapporteringsformål vil være hensiktsmessig å gi en legaldefinisjon av samfunnsansvarsbegrepet. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til at mandatet forutsetter at arbeidsgruppen skal se hen til lovregler om rapportering som nylig er innført i andre land, og da særlig til kravet til rapportering om samfunnsansvar i den danske årsregnskapsloven § 99 a som trådte i kraft 1. januar 2009, hvor det er gitt en slik legaldefinisjon.

Arbeidsgruppen viser til at spørsmålet om hvorvidt det skal inntas en legaldefinisjon av samfunnsansvaret i regnskapsloven ikke kan vurderes uavhengig av hvordan en slik legaldefinisjon eventuelt bør utformes. Vurderingen forutsetter blant annet en operasjonalisering av samfunnsansvarets ansvarsbegrep og rekkevidde, samt av hvilke konkrete elementer som eventuelt bør inngå. Arbeidsgruppen behandler disse temaene samlet i det følgende.

I Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) er ansvarsbegrepet i hovedsak knyttet til bedrifters etiske standarder og brukes i betydningen moralsk ansvar. I meldingen vises det videre til at ansvarsbegrepet kan brukes i betydningen rettslig ansvar – for eksempel strafferettslig ansvar eller erstatningsrettslig ansvar på grunnlag av stedlig lovgivning, hjemlandets lov eller tredjelands lov der sak mot bedriften eventuelt kan reises. Arbeidsgruppen vil i det følgende se hen til dette skillet i vurderingen av hvilke deler av oppfølgingen av samfunnsansvaret som det ut fra arbeidsgruppens vurdering er ønskelig å kreve rapportering om.

Arbeidsgruppen mener prinsipielt at en eventuell legaldefinisjon bør være knyttet til det etiske og moralske innholdet som det er vist til i stortingsmeldingen. Av meldingen fremgår blant annet at:

”Samfunnsansvar innebærer hva bedriftene gjør på en frivillig basis utover å overholde eksisterende lover og regler i det landet man opererer.”

Arbeidsgruppen viser videre til at frivillighet utgjør et sentralt element av legaldefinisjonen av samfunnsansvaret etter § 99 a stk. 1 i den danske

årsregnskabsloven. I denne bestemmelsen er det oppstilt en legaldefinisjon av samfunnsansvarsbegrepet i stk. 1 som lyder slik:

”Ved virksomheders samfunnsansvar forstås, at virksomheder frivilligt integrerer hensyn til blandt andet menneskerettigheder, sociale forhold, miljø- og klimamæssige forhold samt bekæmpelse af korrupsion i deres forretningsstrategi og forretningsaktiviteter.”

Arbeidsgruppen mener på denne bakgrunn at det bør oppstilles en legaldefinisjon av næringslivets samfunnsansvar, og foreslår at legaldefinisjonen gjør det klart at samfunnsansvaret i regnskapslovens forstand omfatter det en bedrift gjør på frivillig basis utover å overholde lover og regler i landet den opererer i.

Med dette som utgangspunkt vil det ikke være like relevant å la legaldefinisjonen omfatte de delene av samfunnsansvaret som også er gjort gjeldende gjennom lovgivning. For bedrifter som driver virksomhet internasjonalt er det likevel arbeidsgruppens forutsetning at formuleringen omfatter det en bedrift gjør utover det å følge lover og regler i vertslandet – også i tilfeller hvor det der gjelder mindre strenge regler enn i Norge. Arbeidsgruppen viser videre til at definisjonen vil omfatte det bedriften gjør for å forebygge lovbrudd knyttet til bedriftens virksomhet.

Arbeidsgruppen påpeker at grensen mellom hva som kan anses for ”frivillig” og hva som kan anses lovpålagt ikke nødvendigvis vil være skarp. Det vil kunne være flytende overganger når det gjelder mer generelle plikter til å ivareta hensyn knyttet til både miljø, arbeidstakerrettigheter, likestilling, menneskerettigheter mv. Ut fra formålet om å utarbeide en legaldefinisjon ser arbeidsgruppen det ikke som ønskelig å avgrense samfunnsansvarsbegrepet mot oppfyllelsen av slike mer generelle lovpålagte plikter, hvor det nettopp kan være måten bedriften har etterlevd dem som har interesse for foretakets interessenter. Arbeidsgruppen forutsetter derfor at frivillighetsbegrepet som benyttes kan omfatte oppfyllelse av slike mer generelle plikter.

Arbeidsgruppen viser videre til at det vil være u hensiktsmessig å kreve at foretakene eksplisitt skal måtte ta stilling til hvor innfrielse av lover og forskrifter slutter, og hvor samfunnsansvaret begynner. Arbeidsgruppen mener det vil være mer hensiktsmessig om foretakene istedenfor vurderer konkret om gitte opplysninger kan anses å være relevante for bedriftens interessenter, og rapporterer om dem dersom dette er tilfellet. Arbeidsgruppen legger derfor til grunn at bestemmelsen som foreslås, uansett ikke vil være til hinder for at foretaket også gir opplysninger om etterlevelse etter gjeldende lover og regler. Dette gjelder også hvordan aktuelle lover og regler konkret gjennomføres, eller etter en konkret vurdering av hva som anses som ønskelig av hensyn til regnskapsbrukerne.

Samfunnsansvar vil slik arbeidsgruppen ser det i utgangspunktet være dynamisk i den forstand at samfunnsansvarets rekkevidde vil være en funksjon av og utvikles i tråd med samfunnets syn på hva som til enhver tid er etisk og aktsom adferd for bedrifter innenfor de områder samfunnsansvaret vedrører, herunder menneskerettigheter, sosiale forhold, miljø mv. I så henseende vil det i henhold til St.meld. nr.10 (2008-2009) være naturlig å peke på de forholdene selskap har innflytelse over.

Utgangspunktet for å vurdere om et forhold ligger innenfor virksomhetens samfunnsansvar vil dermed være om en bedrift har opptrådt aktsomt.

I tilknytning til en slik aktsomhetsvurdering, finner arbeidsgruppen grunn til å peke på at foretakenes samfunnsansvar også i betydelig utstrekning vil kunne vedrøre andres oppfølging av sitt samfunnsansvar i tilknytningspunktene (kontraktsmessige eller andre) mot foretaket, da særlig i leverandør- og leveransekjeden. Arbeidsgruppen viser til at samfunnsansvar i leveransekjeder er et fagfelt i rask utvikling som har blitt gjenstand for økt oppmerksomhet og betydning, så vel nasjonalt som internasjonalt. Det er som regel både praktiske og økonomiske begrensninger for hvor langt bakover i verdikjeden det er mulig for den enkelte bedrift eller innkjøpsorganisasjon å kunne kvalitetssikre sine leverandører. Det er sjelden mulig for bedriften å kontrollere alle prosesser helt fra produksjon av råmaterialer til og med avfallsfasen for produktet. Hvor man skal trekke en eventuell grense kan fremstå som uklart i praksis.

Arbeidsgruppen mener at bedriftenes samfunnsansvar prinsipielt kan omfatte forhold i leveransekjeden, og er derfor enig med Initiativ for etisk handel (IEH) i at opplysningsplikten bør stimulere til rapportering om leverandører mv. Etter arbeidsgruppens oppfatning er det viktig at selskapene ikke bare utviser samfunnsansvar i eiet/kontrollert virksomhet i Norge og utlandet, men også gjennom for eksempel å sikre anstendige arbeidsforhold og ivareta miljøhensyn ved hjelp av ansvarlig leverandørkjedestyring. Arbeidsgruppen mener at rapportering om slike forhold vil falle innenfor rammene av den bestemmelsen og definisjon av samfunnsansvaret som foreslås. Samtidig har arbeidsgruppen kommet til at det faller utenfor mandatet å vurdere et unntak som det IEH har foreslått for handelsbedrifter som har rapportert til IEH. Et slikt unntak vil eventuelt kunne tas opp til vurdering som ledd i den evalueringen som er varslet i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) dersom dette anses hensiktsmessig.

Arbeidsgruppen er ikke enig med NHO i at opplysningskravet kan avgrenses til kun å gjelde virksomhet utenfor Norge. Også relevante opplysninger om foretakets oppfølging av sitt samfunnsansvar i den norske delen av virksomheten bør det kunne forventes informasjon om i redegjørelsen for samfunnsansvar. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), hvor det blant annet heter:

”Denne stortingsmeldingen vektlegger bedrifters opptreden internasjonalt. Norske bedrifter har i økende grad økonomisk virksomhet i og handel med land der det er politisk ustabilitet, utstrakt fattigdom eller korrupsjon. Det er særlig i forhold til engasjement i denne typen markeder at bedriftene kan ha behov for økt bevisstgjøring og kompetanse. Samfunnsansvar er imidlertid relevant uansett i hvilke markeder bedriften opererer, også nasjonalt.”

3.6.4 Konkrete elementer i legaldefinisjonen

Sentralt i en legaldefinisjon av næringslivets samfunnsansvar står naturlig nok de konkrete elementer som samfunnsansvaret vil være gjenstand for, for eksempel menneskerettigheter, miljø, sosiale forhold mv. Arbeidsgruppen har vurdert hvilke elementer som bør inngå i legaldefinisjonen og hvordan dette bør gjennomføres lovteknisk.

Etter regnskapsloven § 3-3 a skal det gis opplysninger om arbeidsmiljø, det ytre miljø og likestilling. De nye opplysningskravene som arbeidsgruppen foreslår, bygger på forståelsen av samfunnsansvar som legges til grunn for Stortingsmelding nr.10 (2008-2009), hvor det blant annet heter:

”Regjeringen ser ivaretagelse av menneskerettigheter, respekt for grunnleggende arbeidstakerrettigheter og anstendige arbeidsvilkår, ivaretagelse av miljøhensyn, bekjempelse av korrupsjon og størst mulig åpenhet som hovedelementer for bedrifter når de skal ivareta samfunnsansvar i sin internasjonale virksomhet.”

Den danske legaldefinisjonen av samfunnsansvarsbegrepet tar utgangspunkt i de samme elementene, formulert som ”menneskerettigheter, arbeidsstandarder, miljø og anti-korrupsjon”. Nevnte elementer utgjør fire hovedgrupper som Global Compacts ti prinsipper er delt inn i, jf. tidligere omtale. Arbeidsgruppen foreslår på den bakgrunn at legaldefinisjonen av samfunnsansvaret omfatter disse elementene.

Når det gjelder det som i stortingsmeldingen omtales som ”miljø”, viser arbeidsgruppen til at begrepet ”*det ytre miljø*” i dag benyttes i regnskapsloven § 3-3 a, mens den danske loven viser til ”*miljø- og klimamæssige forhold*”. Arbeidsgruppen antar at begrepsbruken i gjeldende regnskapslov skyldes opplysningskravet som eksisterte da kravet ble innført knyttet til arbeidsmiljø (”det indre miljø”). Arbeidsgruppen antar at det kunne være mer tidsriktig å benytte begrepet ”*miljø*” om denne typen forhold. Arbeidsgruppen viser imidlertid til at det vil være en lovteknisk lite heldig løsning å benytte forskjellige begreper når det ikke tilsiktes realitetsforskjell. Arbeidsgruppen viser videre til at det ikke foreslås noen tilpasning av opplysningskravene i gjeldende § 3-3 a mv. til bestemmelsen som her foreslås, jf. kap. 4. Arbeidsgruppen foreslår derfor at begrepet ”det ytre miljø” også benyttes i legaldefinisjonen i regnskapsloven § 3-3 c. Arbeidsgruppen bemerker at begrepet ”det ytre miljø” omfatter klimamessige forhold. Det legges derfor til grunn at ordlyden dekker de samme forhold som er omfattet av den danske bestemmelsen på dette punktet.

Når det gjelder det som i stortingsmeldingen omtales som respekt for grunnleggende arbeidstakerrettigheter og anstendige arbeidsvilkår, er dette omfattet av det som i den danske loven omtales som ”*sosiale forhold*”. Arbeidsgruppen viser til at begrepene ”*arbeidsmiljø*” og ”*likestilling*” allerede benyttes i regnskapsloven § 3-3 a, mens det i Global Compact vises til arbeidsstandarder.

Arbeidsgruppen mener at legaldefinisjonen bør omfatte oppfølging av rettigheter knyttet til alle ILOs konvensjoner, herunder de 8 kjernekonvensjoner om henholdsvis retten til å organisere seg og føre kollektive forhandlinger, forbud mot tvangsarbeid, forbud mot barnarbeid og forbud mot diskriminering. I tillegg kommer blant annet arbeidsmiljø, likestilling og anstendige arbeidsvilkår generelt. Arbeidsgruppen viser til at gjeldende opplysningskrav om arbeidsmiljø og likestilling har et mer begrenset virkeområde. Det anses derfor ikke hensiktsmessig å benytte begrepene ”*arbeidsmiljø*” og ”*likestilling*” i § 3-3 c. Arbeidsgruppen foreslår istedenfor formuleringen ”*arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold*”. Arbeidsgruppen

presiserer at denne formuleringen også vil omfatte arbeidsmiljø og likestilling, slik disse begrepene benyttes i regnskapsloven § 3-3 a mv.

Når det gjelder menneskerettigheter og anti-korrupsjon er dette to elementer som ifølge Stortingsmelding 10 (2008-2009) inngår i næringslivets samfunnsansvar, men hvor det ikke i dag gjelder opplysningskrav etter gjeldende bestemmelser i regnskapsloven. Nevnte elementer kan dermed inntas i legaldefinisjonen uten noen ytterligere form for tilpasning til regnskapsloven.

3.6.5 Integrering av samfunnsansvar i virksomheten

Ut fra formålet som er angitt i mandatet om at et nytt opplysningskrav skal bidra til at næringslivet i større utstrekning fokuserer på og integrerer samfunnsansvar i sin styring av virksomheten, mener arbeidsgruppen at det kan være hensiktsmessig at det forretningsdrevne samfunnsansvaret tydeliggjøres også i den norske legaldefinisjonen. Dette vil kunne bidra til at gjennomføringen av foretakets oppfølging av sitt samfunnsansvar integreres i virksomhetens relevante strategiske og operative valg.

Arbeidsgruppen mener imidlertid at opplysningskravet ikke kan begrenses til det rent forretningsdrevne samfunnsansvaret på den måten som dette har kommet til uttrykk blant annet i den danske legaldefinisjonen. Arbeidsgruppen viser til at samfunnsansvaret prinsipielt kommer til uttrykk gjennom virksomhetens relasjoner med sine interessenter i et samfunnsmessig perspektiv. Arbeidsgruppen peker på at det ligger et sterkt element av aktivitet i det rent forretningsdrevne samfunnsansvaret i henhold til den danske definisjonen, i den forstand at det forutsettes at samfunnsansvaret aktivt fremmes gjennom positive handlinger og aktive strategiske og operative valg. Selv om positive handlinger og aktive strategiske og operative valg bør utgjøre en sentral del av bedrifters oppfølging av sitt samfunnsansvar, mener arbeidsgruppen at et samfunnsansvarlig forhold til interessentene ofte vil forutsette at bedriften også må avstå fra uetiske handlinger, og samfunnsansvarlig opptreden vil sånn sett ofte kreve "passivitet". Det vises i den forbindelse til at også Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) bygger på at hensynet til samfunnsansvar skal integreres i virksomhetens "... *forhold til sine interessenter.*" Arbeidsgruppen foreslår av den grunn at samfunnsansvar knyttes til foretakets forretningsstrategier, til den daglige driften og i forhold til interessentene.

3.6.6 Nærmere om utformingen av opplysningskravet

Etter mandatet skal formålet med et nytt opplysningskrav være å bidra til at næringslivet i større utstrekning fokuserer på og integrerer samfunnsansvar i sin styring av virksomheten. Formålet tar således utgangspunkt i en virksomhetsstyringstilnærming. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til at det i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) pekes på at bedrifter som håndterer sitt samfunnsansvar på en framtidsrettet måte, sørger for at dette blir en integrert del av sin virksomhetsstyring. Det vises i stortingsmeldingen til at dette betyr at ansvaret må forankres i linjeledelsen og følges opp løpende av bedriftens toppledelse og styre. Etter arbeidsgruppens oppfatning tilsier dette at opplysningskravet bør utformes med henblikk på å legge til rette for at det etableres og kommuniseres prinsipper og styringssignaler som fastsetter hvordan foretaket skal ledes og organiseres slik at

samfunnsansvaret blir fulgt opp i virksomheten som helhet og av den enkelte ansatte. Et krav til rapportering om slike prinsipper og styringssignaler vil kunne bidra til å oppfylle dette formålet.

Samfunnsansvarlig opptreden innebærer etter arbeidsgruppens syn prinsipielt at hver enkelt del av virksomheten, herunder alle virksomhetens forretningsområder, må ansvarliggjøres. I tillegg til fastsetting av prinsipper og strategi, bør dermed prosesser og virkemidler for bevisstgjøring og oppfølging stå sentralt i arbeidet med samfunnsansvar i foretakets ledende organer. Arbeidsgruppen mener på denne bakgrunn at det vil være formålstjenlig å kreve at det opplyses om overordnede retningslinjer for oppfølging av samfunnsansvaret, herunder eventuelle prinsipper, prosedyrer og standarder som følges.

Arbeidsgruppen har merket seg innspillet fra NHO, som fremholder at det hersker uklarhet omkring begrepet ”etiske retningslinjer”. NHO viser til at det med ”etiske retningslinjer”, ofte siktes til mer bedriftsinterne retningslinjer for de ansattes adferd. Arbeidsgruppen antar at det også kan reises spørsmål om begrepet ”etiske retningslinjer” dekker internasjonale retningslinjer, for eksempel OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap.

På bakgrunn av virksomhetsstyringstilnæringsen det legges opp til etter mandatet og i stortingsmeldingen, mener arbeidsgruppen at omtalen av samfunnsansvar i årsberetningen bør ha hovedfokus på viktige strategiske beslutninger som styret har vært involvert i, slik som at selskapet har sluttet seg til et bestemt initiativ eller vedtatt nye retningslinjer. Etter arbeidsgruppens syn må bedriftsinterne retningslinjer for de ansattes adferd ses på mer som et instrument og virkemiddel som ledd i oppfølgingen av foretakets overordnede strategier og prinsipper på samfunnsansvarsområdet.

Arbeidsgruppen foreslår etter en samlet vurdering at opplysningskravet utformes slik at det skal opplyses om ”bedriftens retningslinjer knyttet til oppfølging av sitt samfunnsansvar”. Med dette tas det særlig sikte på at det skal gis opplysninger om viktige strategiske beslutninger som styret har vært involvert i, slik som at selskapet har sluttet seg til et bestemt initiativ eller vedtatt prinsipper/retningslinjer for foretakets oppfølging av sitt samfunnsansvar. Samtidig vil arbeidsgruppen i samsvar med innspillet fra Grønn Hverdag understreke at det ikke kan anses tilfredsstillende dersom foretaket kun opplyser om ”svulstige” målsetninger, uten at dette på en relevant og konkret måte knyttes til bedriftens kjernevirksomhet. Arbeidsgruppen presiserer for øvrig at også opplysninger om bedriftsinterne retningslinjer for ansattes adferd kan være relevante som ledd i å vise hvordan det sikres bevissthet om og oppfølging av samfunnsansvaret blant virksomhetens ansatte.

Arbeidsgruppen er prinsipielt enig med ForUM, Kirkens nødhjelp og Grønn Hverdag i at verifiserbarhet, sammenlignbarhet og forståelighet er sentrale hensyn som bør tillegges vesentlig vekt ved vurderingen av opplysningskrav etter regnskapsloven. Som organisasjonene påpeker vil opplysningskrav som oppfyller disse kriteriene gi regnskapsbrukerne, herunder administrasjon, styre, eiere og andre interessenter, grunnlag for å vurdere kvaliteten på foretakenes håndtering av samfunnsansvar.

Arbeidsgruppen ser det imidlertid ikke som hensiktsmessig å foreslå mer detaljerte krav til redegjørelsens innhold nå. Arbeidsgruppen viser til at det er forutsatt at det skal være det enkelte foretak som frivillig bestemmer på hvilke områder og måter det skal arbeides med samfunnsansvar. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til NHOs innspill, og mener at det også må tillegges en viss vekt at næringslivet i Danmark har uttrykt tilfredshet med at lovkravet der ble utformet slik at man i vesentlig utstrekning kan velge en utforming og et innhold som passer for den enkelte virksomhet. Arbeidsgruppen peker videre på at man er i en relativt tidlig fase, både i Norge og internasjonalt, når det gjelder vurderingen av hvilke nøkkeltall og andre verifiserbare og sammenlignbare opplysninger som har tilstrekkelig relevans for brukere av samfunnsansvarsopplysninger, og at internasjonale initiativer på området, herunder Global Compact og GRI, spiller en sentral rolle i arbeidet med å vedta og skape anerkjennelse for relevante rapporteringsstandarder som kan få tilstrekkelig stor utbredelse. Arbeidsgruppen anser at det å sikre bred støtte for disse initiativene vil understøtte de hensynene som ForUM, Kirkens nødhjelp og Grønn Hverdag peker på. Økt tilslutning til disse initiativene i Norge og internasjonalt vil på sikt kunne gi bedre sammenlignbarhet mellom selskaper, samtidig som arbeidet med standardene må forventes å bidra til mer relevant og pålitelig rapportering. Arbeidsgruppen viser til at unntakene som foreslås, jf. omtalen i kapittel 3.6.7, vil kunne bidra til økt tilslutning til disse initiativene i Norge. For øvrig bemerkes at anmodningen om å vurdere detaljerte krav til sertifisering eller til rapportering av finansielle nøkkeldata på landnivå må anses å ligge utenfor arbeidsgruppens mandat.

Arbeidsgruppen foreslår i tråd med forutsetningene i Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) at bedrifter som ikke har utarbeidet retningslinjer knyttet til oppfølging av sitt samfunnsansvar, må opplyse om dette. Arbeidsgruppen mener at et slikt opplysningskrav er en grunnleggende forutsetning for at regnskapsbrukerne skal kunne ta stilling til hvilke foretak som tar sitt samfunnsansvar på alvor og hvilke som ikke gjør det.

3.6.7 Unntak

Arbeidsgruppen har vurdert om det bør oppstilles unntak fra rapporteringskravet, på samme måte som i den danske loven.

Arbeidsgruppen har for det første vurdert om det bør oppstilles et unntak for bedrifter som er tilsluttet FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact), og som rapporterer årlig gjennom en fremskritt rapport ("Communication on Progress").

Global Compact er et av de viktigste elementene i oppfølgingen av regjeringens CSR-politikk, slik denne fremgår av Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009). Norge skal i følge stortingsmeldingen bidra finansielt til et styrket Global Compact, samt øke kunnskap og tilslutning til Global Compact innen næringslivet.

Arbeidsgruppen mener etter en samlet vurdering at innholdet i en COP vil dekke informasjonsbehovet til foretakets interessenter. Samtidig er det gjennom Global Compact etablert anerkjente prinsipper for næringslivets samfunnsansvar. Hvis Norge, som Danmark, gir et unntak fra rapporteringskravet vedrørende CSR, vil dette

gi et insentiv for norske bedrifter til å slutte seg til Global Compact og rapportere årlig via fremskrittssrapporten. Et slikt unntak vil dermed bidra til å styrke UNGC og understøtte en viktig del av regjeringens CSR-politikk. Det hører også med å nevne at i Danmark gikk tallet på bedrifter som utarbeidet fremskrittssrapport betydelig opp etter at en slik unntaksbestemmelse ble lovfestet.

Arbeidsgruppen har herunder også vurdert om det bør oppstilles et unntak fra rapporteringskravet når et selskap rapporterer i tråd med rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet (GRI). Også innholdet i en rapport utarbeidet i henhold til GRI-rammeverket vil etter arbeidsgruppens vurdering dekke informasjonsbehovet til foretakets interessenter. Gruppen har vektlagt at støtte til GRI inngår som et viktig element i regjeringens CSR-politikk. Videre refererer flere globale og regionale organisasjoner til GRI. Herunder kan nevnes at GRI har inngått samarbeidsavtaler (MoU) med FN-konferansen for handel og utvikling (UNCTAD) og OECD, og at GRI samarbeider nært med OECD om oppdatering av OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap. GRI har dessuten inngått i en formell allianse med Global Compact og samarbeider nært med FNs miljøprogram (UNEP). Det forventes at stadig flere norske og utenlandske selskap vil basere sin rapportering på GRI. Det kan også nevnes at svenske myndigheter har pålagt svenske statsselskap å rapportere innenfor GRI-rammeverket.

Arbeidsgruppen foreslår på denne bakgrunn at det gis unntak fra rapporteringskravet for foretak som er tilsluttet Global Compact og for foretak som utarbeider en samfunnsansvarsrapport basert på GRI-rammeverket. Organisasjonene som arbeidsgruppen har konsultert har gjennomgående stilt seg positive til at det gis slike unntak. Det forutsettes at foretakets fremskrittssrapport hhv. GRI-rapport, finnes offentlig tilgjengelig, og at det i årsberetningen inntas en henvisning til hvor man kan få tilgang til den. Hvis Global Compact eller GRI i fremtiden oppnår å heve standarden for innrapportering, vil dette heve kvaliteten på rapporteringen til bedrifter som nyttiggjør seg denne unntaksbestemmelsen.

Arbeidsgruppen har for det annet vurdert om det bør gis et unntak fra rapporteringskravet for bedrifter som er tilsluttet FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UNPRI).

Regjeringens CSR-politikk, slik den er fremlagt i Stortingsmelding nr.10 (2008-2009), er å oppfordre den private finanssektor til økt vektlegging på samfunnsansvar som en viktig dimensjon i institusjonenes helhetlige virksomhet. Videre oppmuntrer den alle deler av finansnæringen til økt åpenhet om sine investeringer. Siden meldingen ble lagt frem har det vært en økende internasjonal oppmerksomhet omkring samfunnsansvar innen finansnæringen.

På den annen side gjelder UNPRI utelukkende prinsipper for samfunnsansvarlige investeringer. En forutsetning for å gi unntak fra rapporteringskravet basert på tilslutning til UNPRI vil, slik arbeidsgruppen ser det, være at investeringsaktiviteter utgjør den altoverveiende delen av virksomheten. Arbeidsgruppen antar at dette i Norge i hovedsak bare vil være tilfellet for verdipapirfond o.l. Arbeidsgruppen antar videre at foretak vil kunne benytte svarene til UNPRI i forbindelse med utarbeidelsen

av den årlige ”Report on Progress”, som utgangspunkt for sin rapportering om samfunnsansvar, dersom svarene gir et dekkende uttrykk for hvilke retningslinjer som er fastsatt, hvordan disse har blitt fulgt opp i løpet av regnskapsåret og hvilke forventninger foretaket har til arbeidet med samfunnsansvar, jf. opplysningskravet som er foreslått. Arbeidsgruppen antar at dette ofte vil kunne være tilfellet for verdipapirfond. Andre foretak i finanssektoren bør vurdere om samfunnsansvaret strekker seg lengre enn investeringsaktivitetene alene. Arbeidsgruppen mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å gi et generelt unntak for rapporteringskravet basert på tilslutning til UNPRI. Arbeidsgruppen legger til grunn at et unntak avgrenset til rene investeringsvirksomheter eventuelt vil kunne vurderes nærmere i forbindelse med evalueringen som er varslet dersom dette anses ønskelig.

Arbeidsgruppen har for det tredje vurdert om det bør oppstilles et unntak fra rapporteringskravet for datterforetak når det rapporteres på konsernnivå – i tråd med et slikt unntak som er gitt i den danske loven. Arbeidsgruppen viser til at rapporteringskravet bør ta hensyn til at norske foretak kan ha morselskap som er – eller i fremtiden kan bli – underlagt rapportering i hjemlandet, og omvendt, at norske selskapers utenlandske datterselskaper kan være underlagt rapportering i sine hjemland.

Arbeidsgruppen er enig med Norges Rederiforbund i at opplysningskrav bør bygge på at informasjonsinnhenting og rapportering må være gjennomførbart innenfor de selskapsstrukturer som allerede eksisterer. Arbeidsgruppen er imidlertid ikke enig med NHO i at foretakene skal kunne velge om de vil gi opplysninger gjennom morselskapet eller gjennom det enkelte datterselskap. Arbeidsgruppen mener i motsetning til NHO ikke at en slik valgmulighet vil sikre at det reelt sett er styret som sitter med samfunnsansvaret på vegne av selskapet. Tvert imot mener arbeidsgruppen at styret i datterselskaper i praksis kan ha lite uavhengig handlingsrom, og at samfunnsansvaret derfor bør forankres i styret til konsernspissen. Opplysningene bør derfor etter arbeidsgruppens vurdering som hovedregel alltid gis i morselskapets årsberetning. Arbeidsgruppen foreslår imidlertid at det gis unntak fra kravet til rapportering om samfunnsansvar for datterselskaper dersom det gis opplysninger som dekker kravet på konsernnivå.

Arbeidsgruppen foreslår på denne bakgrunn at opplysningskravene som er foreslått ovenfor ikke gjøres gjeldende for datterforetak dersom morselskapet har gitt en redegjørelse for samfunnsansvar for konsernet som helhet som oppfyller opplysningskravene, eller dersom morselskapet har utarbeidet en offentlig rapport i forbindelse med tilslutning til FN's initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling, eventuelt en GRI-rapport.

Arbeidsgruppen har for det fjerde vurdert om det bør oppstilles et unntak for foretak som er underlagt et likeverdig utenlandsk rapporteringskrav. Det vises i den forbindelse til innspill fra NHO om at det bør tas hensyn til at (norske og utenlandske) selskaper notert på norsk regulert marked kan være notert også på andre regulerte markeder, og at det kan gjelde rapporteringskrav der som overlapper med de norske. Arbeidsgruppen er enig med de organisasjonene som har tatt til orde for at reglene bør innebære at disse selskapene slipper dobbeltrapportering.

Arbeidsgruppen viser til at brukernes informasjonsbehov blir oppfylt dersom det gis tilsvarende opplysninger basert på et utenlandsk rapporteringskrav. Arbeidsgruppen foreslår derfor at plikten til å gi en redegjørelse for samfunnsansvar gjøres gjeldende for foretak som er underlagt et likeverdig krav gjennom noteringsvilkårene til en utenlandsk børs eller gjennom utenlandsk lovgivning. Det forutsettes at foretaket i årsberetningen opplyser om dette og angir hvor redegjørelsen avgitt etter de utenlandske kravene finnes offentlig tilgjengelig.

3.6.8 Avleggelse og ansvar

Etter mandatet skal arbeidsgruppen vurdere utvidede krav til rapportering om samfunnsansvar i regnskapsloven. Eventuelle nye opplysningskrav skal vurderes i sammenheng med eksisterende krav til opplysninger om samfunnsansvar i årsberetningen. Verken mandatet eller Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) legger imidlertid føringer for hvordan opplysningene skal gjøres offentlig tilgjengelige.

Arbeidsgruppen har i det foregående bygget på at kravet til rapportering om samfunnsansvar inntas i regnskapsloven som et nytt årsberetningskrav. Arbeidsgruppen har lagt til grunn at offentliggjøringen bør ta utgangspunkt i de dokumentene som i dag kreves etter regnskapsloven. Arbeidsgruppen viser i den forbindelse til styrets og daglig leders ansvar for årsregnskap og årsberetning, jf. regnskapsloven § 3-5.

På den annen side viser arbeidsgruppen til at opplysninger om det ytre miljø i dag i praksis ofte offentliggjøres i en egen miljørapport, jf nærmere omtale i kapittel 4. Tilsvarende er det mange av foretakene som i dag rapporterer om samfunnsansvar, som utarbeider en egen CSR-rapport.

Arbeidsgruppen mener at et krav om at alle opplysningene må inntas i årsberetningen i visse tilfeller kan føre til at det av plassmessige hensyn blir gitt mindre informative redegjørelser. Samtidig vil det gi mindre oversiktighet for brukerne, dersom noen opplysninger gis i årsberetningen og andre opplysninger i ett eller flere andre dokumenter. Arbeidsgruppen finner også grunn til å legge en viss vekt på erfaringer fra Danmark, som tyder på at brukere med interesse for samfunnsansvar ofte ser andre steder for å finne opplysninger om samfunnsansvar, og at det er en oppfatning om at opplysninger om samfunnsansvar gitt i årsberetningen fort kan fremstå som noe bortgjemte. Arbeidsgruppen vil i den forbindelse også vise til innspillet fra Grønn Hverdag, hvor det pekes på at internett vil være en svært tilgjengelig og relevant informasjonskanal for mange av foretakets interessenter.

Arbeidsgruppen mener etter dette at foretakene bør få anledning til å gi redegjørelsen for samfunnsansvar samlet i et dokument som det er henvist til i årsberetningen, dersom dette vurderes som hensiktsmessig. Dette kan eventuelt være et elektronisk dokument, lagt ut for eksempel på foretakets hjemmeside på internett. Foretakene kan eventuelt i tillegg i årsberetningen gi et kortfattet sammendrag av hovedpunktene. Arbeidsgruppen foreslår imidlertid at det oppstilles minstekrav om at årsberetningen skal inneholde en henvisning til redegjørelsen for samfunnsansvar dersom den er gitt

som eget dokument, samt opplysninger om hvor dokumentet finnes offentlig tilgjengelig. Arbeidsgruppen bemerker at en redegjørelse som gis separat fra årsberetningen naturligvis må foreligge på det tidspunktet årsberetningen avgis. Arbeidsgruppen bemerker videre at redegjørelsen på lik linje med årsregnskap og årsberetning, vil vedrøre et bestemt regnskapsår (det samme regnskapsåret som årsberetningen hvor det vises til redegjørelsen), og at dette vil sette grensen for hvor tidlig redegjørelsen om samfunnsansvar kan anses ferdigstilt. Arbeidsgruppen presiserer for øvrig at hensynet til tilgjengelighet, som påpekt av Grønn Hverdag, og som i Danmark, tilsier at det innenfor lovkravets rammer bør være anledning til å publisere informasjon om arbeidet med samfunnsansvar løpende, for eksempel på virksomhetens hjemmeside, forutsatt at informasjonen som publiseres dateres på tilbørlig vis.

Arbeidsgruppen foreslår videre at det presiseres at underskrift etter regnskapsloven § 3-5 omfatter redegjørelsen for samfunnsansvar også når den er gitt som eget dokument.

Arbeidsgruppen viser til at opplysninger om samfunnsansvar gitt i årsberetningen vil være omfattet av kravet til revisors konsistenssjekk etter revisorloven § 5-1 første ledd annet punktum. Arbeidsgruppen mener at avgivelsesform ikke bør være avgjørende for om det skal gjennomføres slik konsistenssjekk. Etter arbeidsgruppens syn vil det være uheldig hvis foretaket kan velge å plassere informasjonen et annet sted enn i årsberetningen og på den måten gi opplysninger som er inkonsistente med opplysninger gitt i årsregnskapet uten at disse opplysningene har vært gjenstand for revisors konsistenssjekk på samme måte som om opplysningene hadde blitt inntatt i årsberetningen. Arbeidsgruppen foreslår derfor at det presiseres at konsistenssjekken også omfatter en redegjørelse for samfunnsansvar som er gitt som eget dokument. Arbeidsgruppen foreslår tilsvarende at det presiseres i revisorloven § 5-6 at det skal gjelde et likt krav til revisors uttalelse uavhengig av hvordan redegjørelsen for samfunnsansvar offentliggjøres. Arbeidsgruppen bemerker at det ikke er tilsiktet verken å innskrenke eller utvide de plikter revisor har når det gjelder opplysninger i årsberetningen utelukkende fordi opplysningene i stedet gis på foretakets hjemmeside eller i en separat rapport. Arbeidsgruppen bemerker for øvrig at det neppe i praksis vil være noen slik nær sammenheng mellom samfunnsansvarsopplysninger av den typen som det foreslåtte opplysningskravet krever og opplysningene som gis i årsregnskapet, slik at presiseringen av at kravet til konsistenssjekk i seg selv neppe vil medføre noen vesentlig tilleggsbyrde for foretakene i praksis.

Et særlig spørsmål kan være om det i forslaget til opplysningskrav ligger føringer for hvor langt samfunnsansvaret til næringslivet går. Siden det dreier seg om det foretaket gjør på frivillig basis kan det konstateres at det ikke er knyttet en plikt for foretaket, styret eller ledelsen til faktisk å iverksette tiltak eller lignende på samfunnsansvarsområdet. Derimot vil styret stå ansvarlig for at opplysningene i årsberetningen eller i en egen samfunnsansvarsrapport gir en dekkende beskrivelse av arbeidet med samfunnsansvar i foretaket, herunder retningslinjene, prinsipper mv. som omtales, hvordan disse er omsatt til handling, eller en konstatering av at de ikke er det dersom dette er tilfellet, samt vurderingen av resultatene som er oppnådd og forventningene fremover.

4 Gjeldende krav til opplysninger knyttet til arbeidsmiljø, likestilling og det ytre miljø i årsberetningen

4.1 Gjeldende rett

Som omtalt tidligere oppstiller regnskapsloven i § 3-3 a niende til tolvte ledd krav til at regnskapspliktige foretak som ikke er små, skal rapportere om ikke-finansielle forhold innen arbeidsmiljø, likestilling og miljø i årsberetningen. For regnskapspliktige som er små gjelder det tilsvarende krav etter regnskapsloven § 3-3 femte til åttende ledd. Det skal gis informasjon om tilstand og tiltak som er av betydning for disse forholdene. I tillegg følger det av regnskapsloven § 3-3 a tredje ledd at foretak som ikke er små skal gi opplysninger som er nødvendig for å forstå den regnskapspliktiges utvikling, resultat eller stilling, herunder der det passer å gi en analyse basert på finansielle og ikke-finansielle resultatindikatorer, inkludert opplysninger om miljø- og personalsaker. Opplysningskravene er omfattet av kravet til at revisor gjennomfører en såkalt konsistenssjekk av opplysninger om ikke-finansielle forhold ved virksomheten, jf. lov 15. januar 1999 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 5-1 første ledd,. Det stilles ikke etter gjeldende rett krav til revisjon utover dette.

Årsberetningen er offentlig tilgjengelig gjennom pliktig innsending til Brønnøysundregistrene.

4.1.1 Krav til opplysninger om arbeidsmiljøet

Det heter i regnskapsloven § 3-3 a niende ledd at alle regnskapspliktige foretak, som ikke er små, skal gi opplysninger i årsberetningen *“om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker. Regnskapspliktige som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk, skal i tillegg opplyse særskilt om sykefravær”*. I det følgende omtalt som krav til arbeidsmiljørapportering.

Kravet til arbeidsmiljørapportering i regnskapsloven representerer i hovedsak en videreføring av § 11-12 femte ledd i aksjeloven 1976. Bestemmelsen ble innført samtidig med at arbeidsmiljøloven 1977 ble vedtatt. Bestemmelsens forarbeider finnes i Ot.prp. nr. 3 (1975-76) om lov om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. I merknadene (side 122-123 til forslaget om endring i lov 6. juli 1957 nr. 4 om aksjeselskaper, § 85) fremgår det:

”Utkastet til lov om arbeidsmiljø legger opp til større aktivitet med hensyn til verne- og miljøspørsmål på alle plan i virksomhetene. Departementet er i denne forbindelse særlig opptatt av å sikre at disse saker blir behandlet og prioritert av virksomhetenes styrende organer. De fleste av landets større bedrifter er organisert som aksjeselskaper. I slike bedrifter vil en rekke viktige beslutninger, som kan ha stor betydning for arbeidsmiljøet, tas i selskapets styre.

Reglene om årsberetningens innhold, jfr. aksjelovens § 85, omfatter stort sett bare økonomiske forhold. Departementet mener at den foreslåtte tilføyelse vil poengtere at verne- og miljøspørsmål

skal prioriteres på linje med selskapets øvrige disposisjoner, samtidig som en sikrer seg at styret setter seg inn i disse spørsmål.

Det foreligger nå et forslag til ny aksjelov, jfr. Ot.prp. nr. 19 (1974-75). § 85 i den gjeldende aksjelov vil tilsvare § 11-12 i forslaget til ny aksjelov. Departementet forutsetter at den foreslåtte tilføyelse til § 85 overføres til den nye aksjelov.”

Utkast til lov om endringer i lov 6. juli 1957 nr. 4 om aksjeselskaper lyder:

”§ 85 fjerde ledd skal lyde: ”Dersom selskapet sysselsetter mer enn 10 arbeidstakere, skal årsberetningen inneholde en redegjørelse om arbeidsmiljøet, og en oversikt over hvilke tiltak som er iverksatt på dette området.””

I Ot.prp. nr. 50 (1993-1994) om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.(s. 81, avsnitt 4 om indikatorer med hensyn til helse- og miljøtilstanden - aksjeloven) heter det bl.a.:

”Aksjeloven § 11-12 stiller krav til innholdet i aksjeselskapenes årsberetning. Bestemmelsen gir anvisning av hvilke forhold som er av betydning for å gi et dekkende bilde av bedriften. Etter § 11-12 femte ledd og forslag til ny aksjelov (NOU 1992:29) § 12-12 femte ledd, skal det i selskaper som sysselsetter mer enn 10 arbeidstakere, redegjøres for arbeidsmiljøet og for tiltak som er iverksatt på dette området. Blant disse forhold regnes i dag ikke indikatorer på helse- og miljøtilstanden i virksomheten. Arbeidsmiljølovutvalget mener at reglene i aksjeloven bør konkretiseres slik at det settes som krav at det på generalforsamlingen og i årsberetningen, skal presenteres en status over arbeidsmiljøsituasjonen knyttet til særskilte indikatorer. Slike indikatorer kan være omfanget av sykefravær, skader og ulykker i virksomheten. En slik ordning ville synliggjøre arbeidsmiljøforholdene og knytte disse bedre til virksomhetens økonomiske resultater og ledelsens ansvar”.

I regnskapsstandarden utarbeidet av Norsk RegnskapsStiftelse som veiledning til arbeidet med å utarbeide årsberetninger - Norsk regnskapsstandard nr. 16 Årsberetning (sist endret januar 2010), heter det innledningsvis at årsberetningen sammen med årsregnskapet utgjør en viktig del av foretakets informasjon til investorer og andre interessegrupper. Et av formålene med årsberetningen er gjennom tilleggsopplysninger og forklaringer å supplere årsregnskapet som et utgangspunkt for å bedømme foretakets økonomiske verdi. Årsberetningen vektlegger derfor også andre forhold som er viktige for å bedømme foretakets stilling, resultat og risiko. I tillegg til finansiell informasjon vil årsberetningen for eksempel inneholde opplysninger om konkurransemessige forhold, miljøforhold, rammebetingelser og fremtidsutsikter.

Videre heter det at årsberetningen for morselskap kan ha en lavere detaljeringsgrad for konsernets forhold. Det forutsettes imidlertid da at de spesifiserte opplysningskravene er tilfredsstillende i årsberetningene for de enkelte selskap som konsernet omfatter.

Om **arbeidsmiljø** heter det:

”Det skal gis opplysninger om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker.

Regnskapspliktige som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk, skal gi særskilte opplysninger om sykefravær. Opplysningene skal omfatte det totale sykefraværet i regnskapsåret og hvor stor andel sykefraværet har utgjort av den totale arbeidstiden i regnskapsåret.

Opplysninger om skader vil omfatte personskader og materielle skader. Det skal opplyses om skader som skyldes ulykker og skader som skyldes andre forhold med tilknytning til virksomheten, typisk slitasje- og belastningsskader. Opplysninger om ulykker skal minst omfatte ulykkens art og hvilke personskader eller materielle skader ulykken eventuelt har medført. I utgangspunktet skal det gis opplysninger om skader og ulykker spesifisert på enkelttilfeller. Etter forholdene kan det være mest oversiktlig å gi opplysninger om flere likeartede skader eller ulykker samlet. Bestemmelsen kan da oppfylles ved å gi en samlet oversikt.”

4.1.2 Krav til opplysninger knyttet til likestilling og diskriminering

I *likestillingsloven* (som omfatter likestilling på grunn av kjønn), *diskrimineringsloven* (som omfatter diskriminering på grunn av etnisitet og religion) og *diskriminerings- og tilgjengelighetsloven* (som omfatter diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne) er det en aktivitets- og redegjørelsesplikt. Aktivitetsplikten omfatter plikt til aktivt, målrettet og planmessig arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering på de nevnte grunnlagene. Pliktene har et noe ulikt omfang i de aktuelle lovene. Plikten er knyttet til arbeidsgiverens personalpolitiske funksjoner i vid forstand, som rekruttering, ansettelse, arbeidstid, lønn, permisjonsordninger og å forhindre trakassering. Plikten omfatter ikke krav om at det skal gjennomføres bestemte tiltak, men den enkelte arbeidsgiveren må ut fra forholdene vurdere aktuelle og hensiktsmessige tiltak.

Etter likestillingsloven omfatter aktivitetsplikten alle private virksomheter med arbeidstakere, mens aktivitetsplikten for etnisitet, religion og nedsatt funksjonsevne gjelder for private virksomheter med mer enn 50 ansatte. For offentlige virksomheter gjelder plikten uansett størrelse.

Det er også en plikt til å redegjøre i årsberetningen for tiltak som er planlagt og gjennomført for å oppfylle aktivitetsplikten. Virksomheten skal i tillegg gjøre rede for den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten. Redegjørelsesplikten i årsberetningen er hjemlet både i regnskapsloven og de nevnte diskrimineringslovene. Offentlige myndigheter som ikke er pliktige til å utarbeide årsberetning, skal gi en tilsvarende redegjørelse i de årlige budsjettene. Redegjørelsesplikt for kommuner og fylkeskommuner i årsberetningene følger også av kommuneloven.

Regnskapsloven § 3-3 a 10. og 11. ledd lyder slik:

”Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.

Foretak som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte, skal redegjøre for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålet i diskrimineringsloven og i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.”

Formålet med redegjøringsplikten er å skape økt og systematisk oppmerksomhet om likestilling i virksomheten. Argumentene for å hjemle redegjørelsen i regnskapsloven da den ble innført i sammenheng med likestillingslovens aktivitets- og redegjøringsplikt, var å skjerpe oppmerksomheten på likestillings spørsmål og kjønnspektiv i virksomheten. Videre skulle bestemmelsen kunne initiere tiltak både for å hindre diskriminerende forhold og for å fremme likestilling. En plassering i regnskapsloven skulle også bidra til at plikten blir oversiktlig og brukervennlig. Redegjørelsen etter regnskapsloven vil også vise at den ansvarlige har oppfylt aktivitetsplikten

Av forarbeidene til likestillingslovens aktivitetsplikt (Ot.prp. nr. 77 (2000-2001 pkt 4.5.6) fremgår det blant annet:

”Som det framgår av [...], foreslår departementet at plikten til å redegjøre for tilstanden når det gjelder likestilling blant annet inntas i regnskapslovens bestemmelse om årsberetningens innhold. Regnskapslovens bestemmelser om årsberetninger håndheves av Regnskapsregisteret. Departementet finner det imidlertid ikke betenkelig med et tosporet håndhevingsystem. Håndheving etter regnskapsloven innebærer en formalkontroll, dvs. at det kun kontrolleres at de relevante dokumenter faktisk er innsendt, mens Likestillingsombudet vil kunne foreta en innholdskontroll. Dette innebærer at en redegjørelse godt kan godkjennes etter regnskapslovens system, men samtidig være i strid med likestillingslovens redegjøringsplikt.”

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har gitt ut en veileder om bedre redegjørelser for likestilling (2008). Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sammen med LDO og partene i arbeidslivet også utarbeidet en veileder om aktivitets- og redegjøringspliktene.

4.1.3 Krav til opplysninger om forhold som påvirker det ytre miljø

Etter regnskapsloven § 3-3 a tolvte ledd skal alle regnskapspliktige foretak, som ikke er små, gi opplysninger i årsberetningen *“om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø. Det skal opplyses hvilke miljøvirkninger de enkelte forhold ved virksomheten gir eller kan gi, samt hvilke tiltak som er eller planlegges iverksatt for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger”*. I det følgende omtalt som krav til miljørapportering. Tilsvarende krav gjelder for små regnskapspliktige foretak etter regnskapsloven § 3-3 åttende ledd.

Kravet til miljørapportering trådte i kraft 1. januar 2000. Det har siden vært gjort flere endringer i regnskapsloven, bl.a. har kravet til miljørapportering blitt flyttet en rekke ganger. Det materielle innholdet i bestemmelsen er imidlertid ikke endret.

Formålet med kravet til miljørapporteringen, er for det første å gi omverdenen grunnlag for å kunne sette den aktuelle virksomheten inn i en miljømessig sammenheng, både mht. virksomhetens miljømessige forpliktelser og utviklingsmuligheter. I tillegg vil kravet til miljørapportering kunne ha en positiv effekt på virksomhetens miljøsatsing. Det heter i forarbeidene at kravet bl.a.:

”vil kunne bidra til å skjerpe styrets oppmerksomhet og ansvarsbevissthet om miljøforhold, og det vil kunne bevisstgjøre selskapets administrasjon om de forhold ved virksomheten som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø. Slik informasjon kan være av betydelig interesse for aksjeeiere, investorer, kredittgivere, ansatte i virksomheten, myndigheter og allmennheten”.

I Norsk regnskapsstandard nr. 16 Årsberetningen, utarbeidet av Norsk RegnskapsStiftelse som veiledning til arbeidet med å utarbeide årsberetninger (sist endret januar 2010), presiseres at følgende forhold generelt vil kunne være sentrale for rapportering:

- 1) type og mengde energi og råvarer som forbrukes
- 2) type og mengde forurensning som slippes ut, herunder støy, støv og vibrasjoner
- 3) type og mengde avfall som genereres eller besittes, for eksempel nedgravde masser, åpne og lukkede deponier, avsetninger i vassdrag eller sjø osv.
- 4) aktivitetens ulykkesrisiko
- 5) miljøbelastning knyttet til transport

For foretak som tilvirker materielle produkter, er i tillegg følgende forhold sentrale:

- a) type og mengde helse- og miljøfarlige kjemikalier som inngår i produktene
- b) type og mengde avfall som oppstår når produktene kasseres
- c) miljøbelastning ved bruk av produktene, herunder nødvendig anvendelse av andre produkter som for eksempel bilers bruk av drivstoff.

I regnskapsstandarden heter det videre at miljørapporteringen som utgangspunkt skal inngå i årsberetningen. Det vises imidlertid til at en rekke foretak i dag frivillig utarbeider egne miljørapporter som enten publiseres i en egen trykksak eller som en særskilt del av årsrapporten. Detaljeringsgraden av miljøinformasjon i årsberetningen kan i slike tilfeller ses i sammenheng med informasjon som gis i miljørapportene.

Det sies i veiledningen også at årsberetningen for morselskap kan ha en lavere detaljeringsgrad for konsernets forhold. Det forutsettes imidlertid da at de spesifiserte opplysningskravene er tilfredsstillt i årsberetningene for de enkelte selskap som konsernet omfatter.

4.2 EØS-rett

I 2001 anbefalte EU-kommisjonen at miljøspørsmål burde inkorporeres i årsregnskap og årsrapporter for europeiske selskaper. Kommisjonen oppfordret i anbefalingen medlemslandene til å fremme tiltak for integrering av miljøinformasjon i bedrifters årsrapporter, finansielle balanser og regnskapsnoter (EU-kommisjonen 2001). I 2003 integrerte EU dette i Moderniseringsdirektivet” (direktiv 2003/51/EC). Her sies det at

selskaper i sin årsrapport skal omtale ikke finansielle faktorer ved det enkelte selskapet, herunder miljøfaktorer. En slik omtale kreves imidlertid bare dersom det er nødvendig for å gi et bilde av selskapets forretningsutvikling og finansielle stilling.

4.3 Erfaringer og faktiske forhold

I følge en undersøkelse utført i 2005 av ProSus (forskningsprogram under Senter for Utvikling og Miljø (SUM) ved Universitetet i Oslo) av de 100 største bedriftene i Norge basert på omsetning i regnskapsåret 2004¹, oppfylte 53 % kravet og rapporterte tilfredsstillende i forhold til arbeidsmiljø, mens 10 prosent av bedriftene oppfylte kravet til miljørapportering. Rapporteringskravet i likestillingsloven ble vedtatt i 2003, men trådte først i kraft for regnskapsåret 2004. Kravet var derfor nytt og uprøvd da ProSus' undersøkelse ble foretatt. Undersøkelsen viser en etterlevelse på 49 prosent på bakgrunn av at det skal informeres om kjønnsfordelingen totalt i selskapets ledelse.

En tilsvarende gjennomgang av miljørapporteringen i regnskapsåret 2006 viser en rapporteringsgrad på 11 %². Rapporteringsgraden oppgitt i 2006-rapporten omfatter i utgangspunktet bare opplysninger som er gitt direkte i årsberetningen. Tas det hensyn også til rapportering gitt separat, men henvist til i årsberetningen, er tallet i følge ProSus oppe i 22 %. ProSus viser videre til at *”resultatene ville blitt ytterligere styrket, dersom alle foretakene med ekstern rapportering tydelig hadde henvist til dette i styrets beretning”*.

Det føres i dag i liten grad tilsyn med regnskapslovens krav til rapportering av ikke finansielle opplysninger. Finanstilsynet fører kontroll med børsnoterte foretaks finansielle rapportering, jf. lov 29. juni 2007 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) § 15-1 tredje ledd. Dette omfatter i prinsippet kontroll med at slike foretaks årsberetninger er i samsvar med lover og forskrifter. Det er likevel slik at Finanstilsynet i dag neppe har forutsetninger for å føre materiell kontroll med ikke-finansielle opplysninger gitt i årsberetningen, og at tilsynet med børsnoterte selskapers finansielle rapportering bygger på EU-regler, hvor hensynet til finansmarkedenes virkemåte, særlig forutsetninger for velordnet verdipapirhandel, står mest sentralt.

4.4 Arbeidsgruppens vurdering

Etter mandatet skal arbeidsgruppen vurdere eventuelle nye opplysningskrav i sammenheng med eksisterende krav til opplysninger om ”samfunnsansvar” i årsberetningen. Mandatet åpner for at arbeidsgruppen kan foreslå at forslag til eventuelle nye krav tilpasses til eksisterende opplysningskrav.

---

¹ ”Corporate Responsibility Reporting in Norway: An assessment of the 100 largest firms”, Report no. 9/2005, ProSus (Program for Research and Documentation for a Sustainable Society, Centre for Development and the Environment, University of Oslo)

² ”Er regnskapsloven et effektivt politisk virkemiddel for å fremme miljørapportering i norsk næringsliv?”, Rapport nr. 1/2008, ProSus (Program for Research and Documentation for a Sustainable Society, Centre for Development and the Environment, University of Oslo)

Arbeidsgruppen har vurdert om de nye opplysningskravene som foreslås ovenfor kan anses å dekke gjeldende opplysningskrav helt eller delvis. Arbeidsgruppen viser til at det nye opplysningskravet primært gjelder det foretakene gjør utover å følge lover og regler, mens gjeldende opplysningskrav i vesentlig utstrekning knytter seg til oppfyllelsen av lovpålagte plikter. Etter arbeidsgruppens vurdering kan det derfor ikke legges til grunn at det nye opplysningskravet dekker gjeldende opplysningskrav.

Arbeidsgruppen har videre vurdert om det praktisk eller lovteknisk kan være hensiktsmessig å tilpasse eksisterende opplysningskrav til de nye opplysningskravene som foreslås. Arbeidsgruppen har blant annet sett på muligheter for tilpasning i ordlyden til de respektive bestemmelser, på lovteknisk gjennomføring og på krav til presentasjon av opplysningene.

Arbeidsgruppen finner ut fra foreliggende undersøkelser å kunne legge til grunn at etterlevelsen av regnskapslovens rapporteringskrav for ikke-finansielle opplysninger er relativt lav, både med hensyn til om det i det hele tatt gis opplysninger og også når det gjelder kvaliteten på de opplysningene som faktisk gis. Det vises til tallene fra rapporten til ProSus gjengitt ovenfor. Det vises videre til Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009), hvor det pekes på at praksis blant norske selskaper viser at det er få bedrifter som i dag følger opp lovens bestemmelser om miljørapportering, og hvor det derfor legges opp til å gjennomføre en evaluering av den faktiske utviklingen i bedriftens rapportering om samfunnsansvar og av om virkemidlene er tilstrekkelige. Av sammenhengen er det klart at stortingsmeldingen anser gjeldende opplysningskrav om arbeidsmiljø, likestilling og det ytre miljø som omfattet av samfunnsansvarsbegrepet, og at gjeldende bestemmelser på disse områdene derfor forutsettes omfattet av nevnte evaluering. Evalueringen skal i henhold til stortingsmeldingen settes i gang innen fem år.

Arbeidsgruppen mener på denne bakgrunn at det ikke er grunnlag for å foreslå noen vesentlige tilpasninger av det nye opplysningskravet til eksisterende opplysningskrav nå. Slike tilpasninger bør eventuelt inngå som ledd i en bredere vurdering av rapporteringens innhold og av hvordan det bedre kan legges til rette for at foretakene oppfyller sine rapporteringsplikter. Arbeidsgruppen viser til at gjeldende krav omfatter små foretak, jf. § 3-3 og foretak som ikke er små, jf. § 3-3 b, mens det nye opplysningskravet er forutsatt å skulle gjelde for store foretak. Det vil være lovteknisk uheldig å gjennomføre en samordning som medfører en ny ordlyd i § 3-3 c, samtidig som ordlyden til §§ 3-3 og 3-3 a beholdes uendret, dersom det ikke tilsiktes realitetsforskjell. Arbeidsgruppen viser videre til at man ved en eventuell tilpasning også må vurdere sammenhengen med opplysningskravet i § 3-3 a tredje ledd. Av grunner som fremgår i pkt. 3.6.4, ser arbeidsgruppen det heller ikke som hensiktsmessig å bygge ordlyden til den nye bestemmelsen på begreper som er brukt i § 3-3 og 3-3 a.

Arbeidsgruppen legger etter dette til grunn at gjeldende krav til opplysninger om arbeidsmiljø, likestilling, det ytre miljø mv. videreføres uendret. Arbeidsgruppen anbefaler at spørsmålet tas opp på nytt som ledd i nevnte evaluering. Arbeidsgruppen oppfordrer generelt høringsinstansene til å spille inn forslag til andre problemstillinger som bør inngå evalueringen.

Selv om det ikke foreslås noen vesentlige tilpasninger i opplysningskravene, ser arbeidsgruppen det som hensiktsmessig å åpne for at opplysninger som nevnt i regnskapsloven § 3-3 a niende til tolvte ledd, kan inntas i en redegjørelse for samfunnsansvar gitt som eget dokument. Arbeidsgruppen viser til at det allerede eksisterer en viss praksis for at opplysninger om det ytre miljø gis i en egen miljørapport, jf. ovenfor. Arbeidsgruppen antar at det fra foretakenes side kan anses ønskelig å gi en samlet redegjørelse for oppfølgingen av forhold knyttet til arbeidsmiljø, likestilling og diskriminering samt det ytre miljø. Arbeidsgruppen viser videre til at opplysningene om foretakets arbeid på disse områdene vil kunne fremstå som svært uoversiktlige for regnskapsbrukerne, dersom omtalen spres i forskjellige dokumenter.

Dersom adgangen til å gi disse opplysningene som del av redegjørelsen for samfunnsansvar, forutsetter arbeidsgruppen at det i årsberetningen opplyses eksplisitt om at adgangen er benyttet, samt om hvor dokumentet finnes offentlig tilgjengelig. Det presiseres også, for ordens skyld, at opplysningene omfattes av styrets ansvar og revisors konsistenssjekk etter regnskapsloven § 3-5 hhv. revisorloven § 5-1, uavhengig av om de gis i årsberetningen eller i et annet dokument som det er henvist til i årsberetningen, jf. også omtalen i kapittel 3.6.8.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ville medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget omfatter i overkant av 700 regnskapspliktige. Det åpnes for betydelig fleksibilitet med hensyn til rapporteringsgrad. Bestemmelsen medfører i utgangspunktet heller ikke noe krav om at foretakene faktisk skal måtte ha retningslinjer, målsetninger mv. for sitt arbeid med samfunnsansvar. Lovforslaget kan dermed ikke i seg selv sies å medføre økonomiske og administrative konsekvenser for næringslivet. Arbeidsgruppen legger imidlertid til grunn at forslaget kan medføre at flere foretak vil ønske å arbeide mer aktivt med sitt samfunnsansvar. For slike foretak antar arbeidsgruppen at forslaget vil medføre en økt administrativ byrde. Siden det imidlertid er frivillig å arbeide med samfunnsansvar, antar arbeidsgruppen at foretakene vil ha vurdert om fordelene ved en mer aktiv tilnærming til arbeidet med samfunnsansvar vil oppveie den økte administrative belastningen. Arbeidsgruppen viser som nevnt også til at det blant annet fra Folketrygdfondets side er blitt pekt på at det er et økende antall investorer mv. som henvender seg direkte til foretakene for å få opplysninger om hvordan samfunnsansvar har blitt fulgt opp i virksomheten. Det kan være ressurskrevende for foretakene å skulle forholde seg til en rekke til dels uensartede informasjonsforespørsler, og det kan således ligge en rasjonaliseringsgevinst i å gi en samlet fremstilling i årsberetningen som foretaket kan vise til når det mottas slike forespørsler.

Det vises i den forbindelse også til evalueringen i Danmark (jf. også nærmere omtale av enkelte nærmere kostnadsanslag nedenfor) hvor det fremgår at næringslivet vurderer rapporteringskravet som positivt. I evalueringen heter det blant annet:

”Som led i vurderingen af de faktiske administrative byrder, er der foretaget en vurdering af virksomhedernes irritationsbyrder, dvs. de administrative aktiviteter, der følger af lovkravet, som ikke nødvendigvis er omkostningsfulde målt i kroner, men som forekommer unødigt irriterende eller uhensigtsmæssige for virksomhederne at efterleve. Virksomhedsinterviewene viser, at selvom lovkravet medfører øgede administrative byrder, er der generelt en positiv holdning til den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar i årsrapporten. De virksomheder, som allerede arbejdede med samfundsansvar, da lovkravet trådte i kraft, oplever ikke lovkravet som en administrativ byrde, og de øvrige virksomheder synes godt om selve idéen og finder det i orden at skulle redegøre for dette område i årsrapporten.”

Arbejdsgruppen ser det ikke som hensigtsmæssig å prøve å anslå direkte økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til eventuelt arbeid med samfunnsansvar. Arbejdsgruppen viser til at det vil være opp til den enkelte virksomhet om det faktisk skal utvikles et opplegg for oppfølgingen av samfunnsansvaret, samt hvilke ressurser som eventuelt skal avsettes til å utarbeide retningslinjer mv. Arbejdsgruppen viser videre til at det allerede i dag er mange foretak som arbeider aktivt med samfunnsansvar. Av disse er det flere som er tilsluttet initiativer som Global Compact eller UNPRI. Mange av disse foretakene utarbeider dessuten relativt grundige samfunnsansvarsrapporter, enkelte basert på rapporteringsmalen til GRI. Forslaget antas ikke å medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for disse foretakene.

Arbejdsgruppen viser videre til at forslaget legger opp til en betydelig fleksibilitet for foretakene når det gjelder å velge hvordan redegjørelsen for samfunnsansvar skal offentliggjøres. Innarbejdede rutiner vil således i all hovedsak kunne videreføres som i dag for de foretakene som allerede har et opplegg for oppfølgingen av samfunnsansvaret.

Arbejdsgruppen viser videre til anslagene på økonomiske og administrative byrder i evalueringen av det danske rapporteringskravet. I den danske evalueringen er det anslått at de faktiske engangskostnadene knyttet til å etablere retningslinjer og prinsipper for samfunnsansvar i virksomheten, ligger på ca. 1 til 3 årsverk. I evauleringen opplyses videre at disse engangskostnadene anslås å stige til omtrent det dobbelte dersom foretaket velger å utarbeide en egen CSR-rapport istedenfor å innta opplysningene i årsberetningen.

I evalueringen er det også gjort anslag på de faktiske løpende kostnadene knyttet til å rapportere om samfunnsansvar. Fra rapporten hitsettes:

”Løbende omkostninger

Omfanget af virksomhedernes løbende omkostninger afhænger af, hvordan de vælger at redegøre for samfundsansvar:

- Virksomheder, der vælger at redegøre for samfundsansvar i ledelsesberetningen eller i et bilag dertil, vil typisk anvende ca. to arbejdsuger. For den enkelte virksomhed vil de administrative byrder beløbe sig til ca. 32.000 kr., svarende til ca. 11,3 mio. kr. på samfundsniveau.
- Virksomheder, der vælger at redegøre for samfundsansvar på deres hjemmeside, vil gennemgå omtrent samme administrative aktiviteter som redegørelse for samfundsansvar i

ledelsesberetningen eller i et bilag. Dertil kommer ekstra utgifter til uttalelse fra revisor, således at de administrative byrder for den enkelte virksomhet vil beløbe seg til ca. 32.700 kr. Dette svarer til ca. 11,5 mio. kr. på samfunnsnivå.

- Virksomheter, der velger at redegjøre for samfunnsansvar ved at henvise til FN fremskridtsrapport (Global Compact eller PRI) eller en supplerende beretning i form av en selvstendig rapport, vil i alt bruke omtrent to arbeidsdager på å lage en henvisning. Dertil kommer ekstra utgifter til uttalelse fra revisor, og de administrative byrder vil for den enkelte virksomhet derfor beløbe seg til ca. 7.100 kr., svarende til ca. 2,3 mio. kr. på samfunnsnivå.
- Virksomheter, der velger å opplyse, at de ikke har politikk for samfunnsansvar, vil normalt anvende to arbeidsdager til å opplyse dette, svarende til ca. 6.500 kr. pr. virksomhet og ca. 0,5 mio. kr. på samfunnsnivå”

Arbeidsgruppen har ikke funnet grunnlag for å foreta tilsvarende beregninger som det er gjort i Danmark. Beregningene der er gjort i evalueringen på grunnlag av at kravet har fått virke i overkant av et år. Arbeidsgruppen har heller ikke funnet grunnlag for å gjøre noen grundig vurdering av i hvilken grad anslagene som er gjort i Danmark har relevans for norske forhold. Arbeidsgruppen mener imidlertid at det kan stilles spørsmålsteget ved enkelte av anslagene som fremkommer i den danske rapporten. Arbeidsgruppen stiller seg blant annet noe undrende til at virksomhetene skal måtte bruke 2 arbeidsdager for å kunne opplyse om at virksomheten ikke har en politikk for samfunnsansvar eller til å innarbeide en henvisning i årsberetningen til en fremskridtsrapport til Global Compact.

6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til endringer i regnskapsloven

Til § 3-3 c

Det foreslås at det i ny § 3-3 c i regnskapsloven oppstilles plikt til å gi en redegjørelse for samfunnsansvar i årsberetningen eller i dokument det er henvist til i årsberetningen. Bestemmelsen er nærmere omtalt i kapittel 3. Dersom redegjørelsen gis som eget dokument forutsettes det at det gis opplysninger om hvor dokumentet finnes offentlig tilgjengelig. Dokumentbegrepet vil kunne omfatte eventuelle elektroniske dokumenter, for eksempel publisert på foretakets hjemmeside.

Av bestemmelsens *første ledd* følger at kravet til redegjørelse for samfunnsansvar gjelder for store foretak, jf. 1-6. For foretak som er del av et konsern, foreslås visse unntak i bestemmelsens femte ledd, jf. omtale nedenfor.

I bestemmelsens *annet ledd* gis det en legaldefinisjon av foretakets samfunnsansvar. Definisjonen innebærer at samfunnsansvar omfatter det foretaket gjør på frivillig basis for å integrere og sikre åpenhet omkring hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, miljø – og bekjempelse av korrupsjon, i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forhold til sine interessenter. Definisjonen medfører at det er frivillig for foretak om de vil jobbe med

samfunnsansvar på ett eller flere av de nevnte områdene, utover det som følger av lovbestemte plikter.

Etter bestemmelsens *tredje ledd* skal redegjørelsen minst omfatte opplysninger som nevnt i nr. 1 til 3. Utover dette gir bestemmelsen ikke detaljerte krav til innholdet i redegjørelsen.

Etter *tredje ledd nr. 1* skal redegjørelsen omfatte en omtale av foretakets retningslinjer mv. knyttet til oppfølgingen av sitt samfunnsansvar. Slike retningslinjer vil kunne omfatte arbeid i foretaket med å fremme og sikre hensynet til menneske- og arbeidstakerrettigheter, miljøforbedrende tiltak, reduksjon av klimabelastninger, motvirkning av korrupsjon mv., jf. legaldefinisjonen i bestemmelsens annet ledd. Som antydning i bestemmelsen vil retningslinjer i denne sammenheng kunne omfatte foretakets interne retningslinjer, mål, strategier og andre dokumenter som beskriver hvordan selskapet jobber med CSR. Som angitt i de alminnelige merknadene, jf. kap. 3.6, innebærer legaldefinisjonen at samfunnsansvaret bør forankres i linjeldelsen og følges opp løpende av bedriftens toppledelse. Opplysninger om retningslinjer mv. har som formål å sikre at det kommuniseres utad hvilke prinsipper og styringssignaler som er etablert i foretaksledelsen/styret, og hvordan disse formidles til virksomheten som helhet og følges opp av den enkelte ansatte. Som nevnt i de alminnelige merknadene, bør omtalen av retningslinjene for oppfølgingen av samfunnsansvar i årsberetningen være knyttet til strategiske beslutninger som styret har vært involvert i, slik som at selskapet har sluttet seg til et bestemt initiativ eller vedtatt nye retningslinjer. Det siktes således ikke primært til bedriftsinterne retningslinjer av mer underordnet karakter, for eksempel knyttet til de ansattes adferd. Slike retningslinjer må som nevnt ses på mer som et instrument og virkemiddel. Det vil imidlertid kunne være relevant også å opplyse om denne typen retningslinjer/prinsipper som ledd i å opplyse om hvordan de mer overordnede retningslinjene omsettes til handling, jf. bestemmelsens nr. 2.

Etter *tredje ledd nr. 2*, skal det redegjøres for hvordan foretaket arbeider for å omsette retningslinjer mv. som nevnt i tredje ledd nr. 1 til handling. Dette vil kunne omfatte eventuelle styringssystemer, kontrollsystemer, evalueringer, eller andre prosedyrer for systematisk å gjennomgå gjennomføringen av foretakets målsetninger på samfunnsansvarsområdet. Det bør opplyses om foretaket er blitt sertifisert i henhold til en sertifiseringsordning for prosesser eller produkter på samfunnsansvarsområdet, dersom dette er tilfellet.

Etter *tredje ledd nr. 3*, skal det gis en vurdering av resultatene som er oppnådd i arbeidet med samfunnsansvar i løpet av regnskapsåret. Eventuelle forventninger til det videre arbeidet skal beskrives. Bestemmelsen medfører imidlertid ikke noe krav om at foretaket særskilt må vurdere målbare økonomiske resultater av arbeidet med samfunnsansvar.

I *fjerde ledd første punktum* er det foreslått et unntak fra opplysningskravene i tredje ledd for foretak som har sluttet seg til FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling (Global Compact). For å benytte unntaket må foretaket ha offentliggjort en fremskritt rapport ("Communication on Progress") for det

aktuelle regnskapsår. Framskrittsrapporten forutsettes å følge FNs anbefalinger om fremskrittssrapportens innhold. Bestemmelsen åpner tilsvarende for unntak fra rapporteringskravet for foretak som har utarbeidet en offentlig samfunnsansvarsrapport basert på rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet (GRI). Av bestemmelsens annet punktum følger at det skal opplyses i årsberetningen om at unntaket benyttes, samt om hvor fremskrittssrapporten hhv. GRI-rapporten finnes offentlig tilgjengelig. Således kan det i årsberetningen for eksempel henvises til foretakets egen hjemmeside, dersom det der er gitt en lenke til den publiserte rapporten på Global Compact evt. GRIs hjemmeside.

Etter bestemmelsens *femte ledd* unntas datterforetak som er del av et konsern fra opplysningskravene i tredje ledd, dersom morselskapet har gitt en redegjørelse for samfunnsansvar for konsernet som oppfyller kravene. Tilsvarende gjelder dersom morselskapet har utarbeidet en offentlig fremskrittssrapport i forbindelse med tilslutning til FN's initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling, jf. fjerde ledd.

Bestemmelsens *sjette ledd* oppstiller unntak fra kravet til en redegjørelse for samfunnsansvar for foretak som er underlagt likeverdige utenlandske krav. Det skal i tilfelle gis opplysninger i årsberetningen om hvor redegjørelsen finnes offentlig tilgjengelig.

Bestemmelsens *syvende ledd* åpner for at opplysninger som nevnt i § 3-3 a niende til tolvte ledd kan gis i en redegjørelse for samfunnsansvar gitt som eget dokument istedenfor i årsberetningen. Det forutsettes at det i årsberetningen opplyses om at adgangen er benyttet.

Til § 3-5

Forslaget til endring i § 3-5 presiserer at underskriften i årsberetningen skal anses å omfatte redegjørelsen for samfunnsansvar også i tilfeller hvor denne er gitt som et eget dokument som det er henvist til i årsberetningen. Det vises for øvrig til omtalen i kapittel 3.6.8.

Til endringer i revisorloven

Til § 5-1

Forslaget til endring i § 5-1 presiserer at redegjørelsen for samfunnsansvar vil være gjenstand for revisors konsistenssjekk også i tilfeller hvor den avgis som eget dokument. Forslaget er nærmere omtalt i kapittel 3.6.8. Bestemmelsen medfører at revisors oppgaver vil være de samme uavhengig av avgivelsesmåte.

Til § 5-6

Forslaget til endring i § 5-6 er en følge av endringen i § 5-1, og presiserer at revisors uttalelse om konsistenssjekken også skal omfatte redegjørelse for samfunnsansvar gitt som eget dokument. Det vises til omtalen i kapittel 3.6.8.

7 Forslag til lov om endringer i regnskapsloven

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 3-3 c skal lyde:

§ 3-3 c. Redegjørelse om samfunnsansvar

Store foretak skal i årsberetningen eller i dokument det er henvist til i årsberetningen, gi en redegjørelse for oppfølgingen av sitt samfunnsansvar. Det skal i årsberetningen opplyses om hvor dokumentet finnes offentlig tilgjengelig.

Med samfunnsansvar forstås det foretaket gjør på frivillig basis for å integrere og sikre åpenhet om hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter.

Redegjørelsen etter første ledd skal minst inneholde følgende opplysninger:

- 1. foretakets retningslinjer knyttet til oppfølging av sitt samfunnsansvar, herunder eventuelle prinsipper, prosedyrer og standarder som følges. Hvis det ikke er utarbeidet slike retningslinjer, skal det opplyses om dette,*
- 2. hvordan foretaket arbeider for å omsette retningslinjer mv. som nevnt i nr. 1 til handling,*
- 3. foretakets vurdering av resultatene som er oppnådd som følge av arbeidet med samfunnsansvar, samt eventuelle forventninger til dette arbeidet fremover.*

Opplysningskravene i tredje ledd gjelder ikke for foretak som har utarbeidet en offentlig fremskritt rapport i forbindelse med tilslutning til FN's initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling, eller som har utarbeidet en offentlig rapport innenfor rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet. Foretak som benytter unntaket i første punktum skal i årsberetningen opplyse om dette og angi hvor den aktuelle rapporten finnes offentlig tilgjengelig.

Opplysningskravene i tredje ledd gjelder heller ikke for datterforetak, dersom morselskapet har gitt en redegjørelse for samfunnsansvar for konsernet som oppfyller disse opplysningskravene, eller hvis morselskapet har utarbeidet en offentlig fremskritt rapport i forbindelse med tilslutning til FN's initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling, eller som har utarbeidet en offentlig rapport innenfor rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet. Datterselskapet skal i så fall opplyse om dette i årsberetningen og angi hvor den aktuelle rapporten finnes offentlig tilgjengelig.

Plikten til å gi en redegjørelse for samfunnsansvar gjelder ikke for foretak som er underlagt et likeverdig krav gjennom noteringsvilkårene til en utenlandsk børs eller gjennom utenlandsk lovgivning. Foretaket skal i tilfelle opplyse i årsberetningen om hvor redegjørelsen avgitt etter de utenlandske kravene finnes offentlig tilgjengelig.

Opplysninger om ikke-finansielle forhold som nevnt i § 3-3 a niende til tolvte ledd kan inntas i en redegjørelse om samfunnsansvar gitt som eget dokument istedenfor i årsberetningen. Dersom denne adgangen benyttes skal det opplyses særskilt om dette i årsberetningen.

§ 3-5 tredje ledd skal lyde:

Underskrift på årsberetningen etter bestemmelsens første ledd og påtegnet forbehold etter bestemmelsens annet ledd skal anses å omfatte redegjørelsen for foretaksstyring og redegjørelsen for samfunnsansvar, jf. §§ 3-3 b og 3-3 c, når det er henvist til *slike redegjørelser* i årsberetningen.

II

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 5-1 første ledd annet punktum skal lyde:

Revisor skal vurdere om opplysninger i årsberetningen og i *eventuelle redegjørelser* for foretaksstyring og *samfunnsansvar* etter regnskapsloven § 3-3 b og 3-3 c om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift, og forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap er i samsvar med lov og forskrifter, og om opplysningene er konsistent med årsregnskapet.

§ 5-6 fjerde ledd nr. 4 skal lyde:

4. om opplysninger i årsberetningen og i *eventuelle redegjørelser* for foretaksstyring og *samfunnsansvar* etter regnskapsloven §§ 3-3 b og 3-3 c om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap, er i samsvar med lov og forskrifter, samt om opplysningene er konsistent med årsregnskapet.